International Federation of Library Associations and Institutions

Pokyny IFLA pro zelené knihovny

Editoři: Petra Hauke, Antonia Mocatta a Priscilla Nga Ian Pun

S přispěním a podporou pracovní skupiny IFLA pro zelené knihovny sekce IFLA pro životní prostředí, udržitelnost a knihovny (ENSULIB)

Leden 2026

Schváleno odbornou radou IFLA

Sekce IFLA pro životní prostředí, udržitelnost a knihovny (ENSULIB), 2026

© 2026 Petra Hauke, Antonia Mocatta a Priscilla Nga Ian Pun. Toto dílo je licencováno pod licencí Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0). Kopii této licence najdete na adrese: http://creativecommons.org/licenses/by/4.0

Korektura: Karys McEwen, odborná poradkyně: korektorka Poradního výboru IFLA pro standardy

Doporučené citace: Hauke, P., Mocatta, A., a Pun, P. (eds.) (2026). Pokyny IFLA pro zelené knihovny. Haag, IFLA.

K dispozici na: https://repository.ifla.org/handle/20.500.14598/7005

IFLA

Prins Willem-Alexanderhof 5 2595 BE Haag Nizozemsko

Překlad do češtiny: Vít Richter, Lenka Dostálová, Marie Šedá

Za český překlad odpovídá: Národní knihovna České republiky, Knihovnický institut

Praha, 2026

www.ifla.org

Obsah

Předmluva ... **3**
Poděkování ... 3
Východiska ... 3
Účel pokynů ... 4
Role zelených knihoven ... 4
Úvod ... **7**
Kapitola 1: Principy zelené knihovny – stručný přehled ... **10**
1.1 Zapojení komunity ... 10
1.2 Přístupnost a inkluze ... 10
1.3 Efektivní využívání zdrojů ... 10
1.4 Informační a komunikační technologie (IKT) ... 11
1.5 Budovy a vybavení ... 11
1.6 Užitečné zdroje ... 11
Kapitola 2: Vzdělávání a rozvoj zaměstnanců ... **13**
2.1 Vzdělávání přizpůsobené potřebám zaměstnanců knihovny ... 13
2.2 Online zdroje pro efektivní vzdělávání s nízkými náklady ... 13
2.3 Užitečné zdroje ... 13
Kapitola 3: Provoz a údržba ... **15**
3.1 Strategické cíle ... 15
3.2 Působit jako vzor ... 15
3.3 Marketing, partnerství, viditelnost ... 15
3.4 Řízení knihovny ... 15
3.5 Užitečné zdroje ... 16
Kapitola 4: Knihovní fondy ... **17**
4.1 Environmentální a sociální dopady ... 17
4.2 Ochrana materiálů kulturního dědictví ... 17
4.3 Užitečné zdroje ... 17
Kapitola 5: Služby a programy ... **18**
5.1 Hodnocení potřeb uživatelů ... 18
5.2 Udržitelné knihovnické služby ... 18
5.3 Sociální udržitelnost ... 18
5.4 Partnerství ... 19
5.5 Užitečné zdroje ... 19
Kapitola 6: Právo, etika a tradice ... **19**
6.1 Právní aspekty ... 19
6.2 Etické aspekty ... 20

6.3 Tradiční znalosti místních obyvatel 20
6.4 Užitečné zdroje 20
Kapitola 7: Budovy a vybavení knihoven 21
7.1 Plánování projektu, finance 21
7.2 Organizace prostor 21
7.3 Klima budovy, osvětlení, hospodaření s vodou 21
7.4 Stavební a interiérové materiály 22
7.5 Návrh budovy podporující uchování a konzervaci 22
7.6 Certifikáty 22
7.7 Užitečné zdroje 22
Kapitola 8: Monitorování a hodnocení 24
8.1 Rámec monitorování 24
8.2 Postupné cíle a neustálé zlepšování 24
8.3 Podávání zpráv a komunikace 24
8.4 Užitečné zdroje 24
Kapitola 9: Případové studie a osvědčené postupy 26
9.1 Zelená knihovna/velké projekty 26
9.2 Projekty zelených knihoven 26
9.3 Zvláštní uznání – minimální zdroje, ale velký dopad 27
9.4 Užitečné zdroje 27
Kapitola 10: Závěr 28
Příloha 29
A.1 Sítě a iniciativy zelených knihoven 29
1. Mezinárodní 29
2. Asie-Oceánie 29
3. Evropa 29
4. Latinská Amerika a Karibik 30
5. Střední východ a severní Afrika, subsaharská Afrika 30
6. Severní Amerika 30
A.2 Možnosti financování, granty, ocenění 31
1. Mezinárodní 31
2. Asie-Oceánie 31
3. Evropa 31
4. Severní Amerika 32
5. Latinská Amerika a Karibik 32
6. Střední východ a severní Afrika, subsaharská Afrika 32
A.3 Reference, další literatura 33
A.4 Slovník pojmů 39

Předmluva

Poděkování

Pokyny IFLA pro zelené knihovny jsou výsledkem globální spolupráce. Tým pro vypracování pokynů vedly Petra Hauke (Humboldt-Universität zu Berlin, Německo), Antonia Mocatta (University of Sydney, Austrálie) a Priscilla Nga Ian Pun (University of Macau, Macao SAR, Čína) za přispění členů stálého výboru IFLA pro životní prostředí, udržitelnost a knihovny (ENSULIB): Amanda Delali Fie (Ghana), Eva Hackenberg (Německo), Rossana Morriello (Itálie), Arnold Mwanzu (Keňa), Vivian Puerta (Kolumbie) a Ana Zdravje (Slovinsko).

Tým byl podporován členy z různých sekcí IFLA, včetně:

- Sekce informačních technologií (François-Xavier Boffy, Francie),
- Sekce knihoven pro děti a mládež (Marianne Martens, USA),
- Sekce knihovních budov a vybavení (Benjamin Meunier, Hongkong, Čína; Caroline Ilako, Uganda; Santi Romero, Španělsko; Annie Bonnaud, Francie),
- Sekce národních knihoven (Liisa A. Savolainen, Finsko) a
- Regionální divize z
    - Evropy (Agnes Hajdu Barat, Maďarsko),
    - Středního východu a severní Afriky (Bayan Abu Sini, Jordánsko) a subsaharské Afriky (Monica Mensah Danquah, Ghana; Ogou-Gara Richard Seglo, Benin).

Další cenné podněty přinesl workshop na Mezinárodní knihovnické konferenci v Barceloně ve Španělsku, který se konal ve dnech 6. až 9. října 2024. Po vypracování prvního návrhu těchto *Pokynů* byla vyžádána zpětné vazba napříč IFLA, sekcí IFLA ENSULIB a mezinárodní komunitou zelených knihoven. Tyto podněty byly s vděčností přijaty a zohledněny a pokyny výrazně obohatily.

Východiska

Za předchůdce těchto pokynů lze považovat dokument *Sustainable Buildings, Equipment, and Management* – a checklist (Udržitelné budovy, vybavení a správa - kontrolní seznam) od Klause Ulricha Werner 2013), který byl přeložen do více než 30 jazyků a je volně dostupný na „webových stránkách zelené knihovny“ ENSULIB (IFLA/ENSULIB n.d.e). Podkladem pro tyto pokyny byly i následující publikace ENSULIB (IFLA/ENSULIB n.d.b): *Going Green: Implementing Sustainable Strategies in Libraries Around the World* (Zelená cesta: Implementace udržitelných strategií v knihovnách po celém světě), *New Libraries in Old Buildings: Creative Reuse* (Nové knihovny ve starých budovách: Kreativní opětovné využití) a *Libraries Driving Education for Sustainable Development* (Knihovny jako hnací síla vzdělávání pro udržitelný rozvoj) a *Tools for Green Libraries* (Nástroje pro zelené knihovny) (IFLA/ENSULIB 2025).

Vypracování těchto pokynů bylo pro ENSULIB prioritou od jejího založení jako zájmové skupiny v roce 2009. S povýšením ENSULIB na sekci IFLA byl tento projekt označen za prioritní.

Vznik projektové skupiny pro tyto Pokyny byl iniciován v září 2023 a práce byly zahájeny v prosinci 2023. Projektový návrh byl v lednu 2024 předložen Poradnímu výboru IFLA pro standardy a v dubnu 2024 byl schválen, přičemž revizní tým IFLA pro standardy požádal o zapracování úprav. Projekt byl široce propagován prostřednictvím různých komunikačních kanálů IFLA, včetně IFLA News, zpravodaje ENSULIB a webových stránek projektu, které zároveň vyzývaly ke spolupráci a podpoře. Konečný návrh byl v září 2025 předložen reviznímu týmu IFLA pro standardy k finálnímu schválení a zveřejněn byl v lednu 2026.

Účel pokynů

Cílem tohoto dokumentu je poskytnout nástroj pro plánování, implementaci a vyhodnocování zelených knihoven. Dokument má také sloužit jako rámec pro tvorbu národních doporučení pro zelené knihovny. Pokyny jsou určena všem k nihovnám, které se snaží zavést udržitelné postupy, bez ohledu na jejich velikost, zaměření nebo umístění, a lze je přizpůsobit místním potřebám. Odrážejí řadu knihovních služeb, které mohou ve většině zemí realizovat pracovníci knihoven. Směrnice mají za cíl podporovat vládní politiky v souladu s 17 cíli udržitelného rozvoje (SDGs) Agendy 2030 OSN (Organizace spojených národů 2015a, [2024]). S vědomím, že ne každá země bude schopna splnit tyto širší cíle udržitelného rozvoje, lze doufat, že alespoň některé možnosti uvedené v pokynech lze ve většině kontextů realizovat a že dokument poskytuje výchozí bod pro prostředí, kde zelené knihovny nejsou příliš rozšířené nebo nemají dostatečnou podporu.

Pokyny poskytují rámec pro zřizování, provoz a hodnocení nových a stávajících zelených knihoven. Jejich cílem je pomoci podporovat dosažení 17 cílů udržitelného rozvoje v různých komunitách nebo organizacích, včetně místních samospráv, škol a univerzit a speciálních knihoven. Pokyny jsou určeny knihovníkům, správcům knihoven, legislativním a správním orgánům, designérům a architektům, správcům budov a dalším zúčastněným stranám odpovědným za vytváření, správu a financování knihoven všech typů. Na základě těchto pokynů by ti, kteří jsou odpovědní za plánování, měli stanovit priority pro svou knihovnu a zvážit, co je v jejím kontextu proveditelné. Některé aspekty jsou snadno a levně realizovatelné, zatímco jiné jsou složitější a nákladnější a v některých prostředích nemusí být dosažitelné. Plány mohou usilovat buď o minimální standardy, zlepšení stávajících opatření, nebo o dosažení osvědčených postupů.

Pokyny byly navrženy jako kategorizovaná řada doporučení, která umožňují vybrat relevantní a dosažitelné prvky a aplikovat je v různých knihovních kontextech.

Po zveřejnění pokynů bude následovat propagační kampaň zaměřená na zvýšení povědomí a informování o jejich záměru a flexibilním uplatnění. Kampaň bude koncipována tak, aby měla široký dosah prostřednictvím webových stránek IFLA, zpravodajů, webinářů a sociálních médií a aby využívala stávající kampaně, jako je plakát ENSULIB Green Library Poster a cena IFLA Green Library Award. Budou také vyvinuty doplňkové materiály na podporu implementace pokynů v knihovnách, včetně sad nástrojů, kontrolních seznamů a sebehodnocení.

Role zelených knihoven

Koncepce udržitelnosti vedly k zásadní změně v našem způsobu života, zejména s ohledem na blížící se klimatickou krizi. S vydáním Agendy OSN 2030 a 17 cílů udržitelného rozvoje (SDG) byla udržitelnost definována jako priorita ve všech formách veřejného jednání. Implementace těchto cílů vyžaduje aktivní demokratické procesy, kterých by se měli účastnit všichni, včetně vlád, korporací, organizací, institucí a jednotlivců.Role knihoven v environmentálním vzdělávání a dosahování širších cílů udržitelného rozvoje byla rozsáhle diskutována v odborné literatuře (Cyr a Connaway 2020; Hauke, Mocatta a Pun 2025). Knihovny jsou stále více považovány za společensky relevantní vzdělávací instituce, jako partneři ve vzdělávání a vzory přispívající k cílům udržitelného rozvoje. Knihovny jsou úzce propojeny se svými komunitami a oslovují všechny segmenty populace. Zprostředkovávají znalosti různými způsoby, mimo jiné prostřednictvím svých sbírek, výstav, přednášek, akcí, tvůrčích dílen a sdílených zdrojů, jako jsou šicí stroje, sady nástrojů, hudební nástroje a další, a také tím, že se zabývají tématy, jako jsou komunitní zahrady, semínkovny, STEM, STEAM nebo občanská nauka a opravárenské kavárny. Tyto aktivity poskytují knihovnám vynikající příležitosti k ovlivňování veřejného povědomí

a nabízejí platformu pro občanskou angažovanost a udržitelný rozvoj.

Stále více knihoven po celém světě se profiluje jako „udržitelné“ nebo „zelené“, což dokládá každoroční počet přihlášek do soutěže IFLA Green Library Award. Jejich publikum je čím dál vnímavější a zřizovatelé knihoven v komunitách a obcích se jednoznačně hlásí k roli knihoven jako vzdělávacích institucí sloužících veřejnému blahu. Rostoucí počet sítí zelených knihoven (A.1) a grantů a ocenění (A.2) tento trend dále podporuje.

Jedním z prvních projektů ENSULIB po jeho ustanovení jako sekce IFLA bylo definovat pojem „zelená knihovna“. Bylo konstatováno, že tato oficiální definice je nezbytná jako předpoklad pro navazující aktivity. její přínos dokládá i to, že do září 2025 ji knihovníci ze 40 zemí či jazykových komunit přeložili do svých jazyků.

Definice zní následovně (IFLA/ENSULIB 2022):

Co je zelená knihovna?

Životní prostředí znamená okolí nebo podmínky, v nichž lidé, organizace, zvířata či rostliny žijí a fungují. Prostředí může být přírodní, sociální nebo kulturní.

Udržitelný rozvoj je rozvoj, který „uspokojuje potřeby současnosti, aniž by ohrozil schopnost budoucích generací uspokojovat jejich vlastní potřeby“ (Our Common Future / Brundtlandova zpráva, 1987, OSN).

Současné životní prostředí je ohroženo klimatickými změnami a dalšími hrozbami, včetně sociálních nerovností. Všechny organizace, instituce atd. by se měly snažit chránit životní prostředí prostřednictvím udržitelného rozvoje. To zahrnuje všechny druhy knihoven, které mohou hrát aktivní a významnou roli v udržitelném rozvoji.

Zelená a udržitelná knihovna je knihovna, která zohledňuje *environmentální, ekonomickou a sociální udržitelnost.* Zelené a udržitelné knihovny mohou být jakékoli velikosti, ale měly by mít jasný program udržitelnosti, který zahrnuje:

- *Ekologické budovy a vybavení*: Emise nebo uhlíková stopa budovy a vybavení jsou aktivně snižovány.
- *Principy „zelené kanceláře“:* Provozní rutiny a procesy jsou environmentálně udržitelné.
- *Udržitelná ekonomika*: Spotřeba je omezena; postupy cirkulární a sdílené ekonomiky jsou rozvíjeny a zpřístupňovány komunitě.
- *Udržitelné knihovnické služby:* Uživatelé mají snadný přístup k relevantním a aktuálním informacím, jsou k dispozici sdílené prostory, zařízení a environmentální vzdělávání a provoz knihovny je efektivní. Knihovna má pozitivní uhlíkovou stopu. *Sociální udržitelnost:* Zohledňuje se dobré vzdělání, gramotnost, zapojení komunity, mezikulturní rozmanitost, sociální začlenění a celková účast. Knihovna aktivně pracuje na snižování nerovností.
- *Environmentální management:* Environmentální cíle jsou SMART (konkrétní, měřitelné, dosažitelné, realistické a časově ohraničené) a knihovna se snaží snižovat svůj vlastní negativní dopad na životní prostředí. Environmentální politika knihovny, její implementace a výsledky environmentální práce jsou sdělovány širší veřejnosti.
- *Závazek k obecným environmentálním cílům a programům:* Závazek se řídí cíli udržitelného rozvoje OSN, Pařížskou klimatickou dohodou a souvisejícími environmentálními certifikáty a programy.

Rozhodnutí proměnit veřejnou, akademickou, školní, vězeňskou, firemní nebo jinou speciální knihovnu na zelenou knihovnu může vycházet z osobního zájmu jednotlivých zaměstnanců knihovny nebo z instituce, v níž knihovna existuje. Je založeno na závazku k obecným environmentálním cílům a programům, jak je popsáno ve výše uvedené definici, a je v souladu

s 17 cíli udržitelného rozvoje OSN (Organizace spojených národů 2015a), Pařížskou klimatickou dohodou (Organizace spojených národů 2015b). Pro knihovny je důležitý také program UNESCO Vzdělávání pro udržitelný rozvoj (UNESCO 2020).

Doufáme, že tyto pokyny budou pro knihovny inspirací a povzbuzením, aby se této výzvy chopily a připojily se k „hnutí zelených knihoven“ (Antonelli 2008). Knihovny jsou vybízeny, aby využily příležitosti a naplnily svou důležitou roli v plnění cílů udržitelného rozvoje a jako klíčoví hráči ve vzdělávacím sektoru.

Úvod

Udržitelnost jako základní princip nás vedla k přehodnocení našeho způsobu života. Důvodem není pouze hrozící klimatická katastrofa, ale také širší definice udržitelnosti, jak je uvedena v 17 cílech udržitelného rozvoje OSN (SDG) (Organizace spojených národů 2015a).

Realizace těchto cílů vyžaduje demokratické procesy, do nichž by se měli aktivně zapojit občané.

Etické hodnoty knihoven jsou nezbytné pro podporu demokracie a svobody projevu v jejich komunitách. Každá knihovna hraje důležitou vzdělávací roli tím, že poskytuje spolehlivé informace, podporuje rovnost a přispívá k udržitelné společnosti. Knihovny podporují multikulturalismus a jazykovou rozmanitost a zajišťují přístup k tištěným i digitálním materiálům pro všechny, bez ohledu na socioekonomický status. V menších komunitách knihovny pomáhají vydávat literaturu s nízkou komerční hodnotou a zajišťují, aby nekomerční díla nezůstala nevydaná. Knihovny jsou klíčové pro realizaci SDG 4, „Kvalitní vzdělávání“, což je základní cíl pro dosažení všech ostatních SDG (Organizace spojených národů n.d.b).

V souladu s těmito hodnotami knihovny stále více vnímají svou roli být příkladem udržitelnosti a působit jako partner ve vzdělávání. Knihovny jsou úzce propojeny se svými komunitami a oslovují lidi ze všech vrstev společnosti. To jim dává jedinečnou příležitost a odpovědnost zvyšovat povědomí a sloužit jako platforma pro občanskou angažovanost a udržitelný rozvoj.

Knihovny a knihovníci mohou sloužit jako vzor pro ekologické postupy. Mnoho knihovních budov je dnes navrženo s ohledem na ekologické stavební a energetické principy. Knihovny také zavádějí udržitelné postupy do svého provozu, jako je udržitelné nakupování, recyklace a snižování spotřeby zdrojů. Využívají různé metody k osvětě svých komunit v oblasti udržitelnosti a oslovují tak různorodé publikum.

Širší publikum se stává vnímavým k udržitelnosti, protože knihovny po celém světě se profilují jako ekologické. Ačkoli je zřejmé, že cílovým publikem pokynů jsou knihovníci, jsou k jejich zapojení vybízeni i další, včetně zainteresovaných stran z komunity, místních vládních agentur, tvůrců politik na národní a regionální úrovni a formálních i neformálních vzdělávacích institucí. Pokyny pomohou zřizovatelům knihoven, městským radám a dalším rozhodovacím orgánům pochopit, co je to ekologická knihovna, co dělá pro svou mateřskou organizaci nebo komunitu a jaké zásadní sociální přínosy poskytuje jako společné dobro a vzdělávací instituce. Ukazují, jak mohou knihovny aktivně podporovat a urychlovat úsilí o dosažení cílů Agendy 2030, a dokládají jejich význam při pomoci organizacím, obcím nebo univerzitám dosáhnout jejich ekologických strategií.

Tyto pokyny nabízejí konkrétní doporučení, osvědčené postupy a různé příležitosti pro knihovny všech typů, aby se profilovaly jako zelené knihovny. Jejich implementací mohou knihovny prokázat svůj závazek k odpovědnosti za životní prostředí, zvýšit povědomí o otázkách udržitelnosti, inspirovat změny ve svých komunitách a podporovat DEI (rozmanitost, rovnost a inkluzi) s cílem vytvořit udržitelnější a sociálně odpovědnější budoucnost. Uvedené příklady se liší co do rozsahu a zaměření, přičemž mnoho z nich je jednoduchých a lze je implementovat bez nákladů, a to i v knihovnách s omezeným počtem zaměstnanců a zdrojů. Cílem pokynů je povzbudit knihovny všech velikostí, aby přispívaly k budování udržitelných měst a komunit.

Rozsah pokynů pro rozvoj zelených knihoven zahrnuje doporučení k dosažení globální konzistence a odpovědnosti, sdílení osvědčených postupů a posílení dopadu cílů udržitelnosti a DEI prostřednictvím politik a postupů. Tyto zásady lze přizpůsobit místním podmínkám. Knihovny v regionech s vysokými příjmy mohou mít přístup k pokročilým zdrojům, technologiím

a financování, které podporují ambicióznější iniciativy v oblasti udržitelnosti. Naopak knihovny v rozvojových oblastech mohou čelit větším výzvám, jako jsou omezené rozpočty a infrastruktura, což vyžaduje vynalézavější přístup zaměřený na komunitu. Pokyny zdůrazňují, jak mohou knihovny, bez ohledu na jejich ekonomický kontext, hrát zásadní roli jako lídři komunity v oblasti udržitelnosti. Každá knihovna může přizpůsobit obecné zásady uvedené v pokynech tak, aby reagovala na místní výzvy a příležitosti a podporovala udržitelné postupy přizpůsobené svým jedinečným podmínkám. Například malá venkovská knihovna v rozvojové zemi se může rozhodnout zaměřit se na ty aspekty pokynů, jejichž implementace je levná nebo bezplatná, jako je sociální udržitelnost, zapojení komunity, partnerství a ochrana místního dědictví. Velká městská knihovna v rozvinuté zemi může navíc klást důraz na ekologické budovy knihoven, energetickou účinnost, ekologické výpočetní technologie a infrastrukturu.

Úsilí o rozvoj ekologických knihoven je nejúspěšnější, když jsou všechny aspekty udržitelnosti řešeny komplexně. Obrázek 1 níže ukazuje sedm principů ekologické knihovny popsaných v pokynech, které se soustředí na tři základní oblasti: environmentální udržitelnost, sociální udržitelnost a ekonomickou udržitelnost. Aby byla knihovna skutečně ekologická, měla by se snažit implementovat alespoň některé aspekty každého ze sedmi principů, a tím zaujmout integrovaný přístup, který komplexně odráží rozsah rolí knihoven při reagování na cíle udržitelného rozvoje OSN.

Obr. 1: Komponenty ekologické knihovny. © Benjamin Meunier, Priscilla Nga Ian Pun a Ana Zdravje.

Kapitola 1: Principy zelené knihovny – stručný přehled

Tato kapitola se zabývá klíčovými principy pro vytváření zelených knihoven. Klade důraz na postupy, které lze přizpůsobit místním podmínkám bez ohledu na úroveň příjmů. Kapitola nastiňuje strategie v oblasti zapojení komunity, přístupnosti, účinného využívání zdrojů, informačních technologií a udržitelného navrhování budov. Jejich cílem je podporovat ekologicky odpovědné, inkluzivní a zdrojově efektivní knihovní prostory. Integrací těchto principů mohou knihovny významně přispět k udržitelnosti a uspokojit měnící se potřeby svých komunit.

1.1 Zapojení komunity

1. Vzdělávání a osvěta: Podporovat environmentální povědomí a udržitelné postupy mezi uživateli knihoven a širší komunitou.
2. Partnerství: Spolupracovat s místními organizacemi na řešení environmentálních výzev.
3. Osvěta v komunitě: Vzdělávat uživatele v oblasti udržitelnosti a podporujte ekologické postupy.

1.2 Přístupnost a inkluze

1. Univerzální design: Zajistit, aby knihovna byla přístupná všem uživatelům, včetně osob se zdravotním postižením.
2. Inkluzivní programování: Nabízet programy a služby, které uspokojí rozmanité potřeby a zájmy.
3. Přístupnost sbírky: Zajistit, aby sbírky byly bezplatně přístupná co nejširšímu publiku prostřednictvím otevřeného přístupu, otevřených vzdělávacích zdrojů (OER) a doručovacích služeb pro osoby se sníženou pohyblivostí nebo s poruchami učení. To zahrnuje poskytování přístupných formátů děl – jako jsou audio, Braillovo písmo, velká písmena a digitální formáty optimalizované pro čtečky obrazovky – a zajištění rovného přístupu k obsahu kromě fyzických prostor. Kolekce by měla být také k dispozici v několika jazycích a měla by být navržena tak, aby byla navigovatelná pomocí různých asistenčních technologií, což zvýší inkluzivitu pro všechny uživatele.

1.3 Efektivní využívání zdrojů

1. Snižovat, znovu používat, recyklovat: Minimalizovat odpad a šetřit zdroje.
2. Rozvoj ekologické sbírky: Vybírat a získávat materiály, které jsou šetrné k životnímu prostředí, jako jsou zdroje s otevřeným přístupem a recyklované materiály.
3. Minimalizovat uhlíkovou stopu sbírky: Zvážit, zda je vzhledem ke konkrétnímu kontextu knihovny nejudržitelnějším řešením tištěná nebo digitální forma. Pokud je to možné, zavádět strategii digitalizace v souladu s cíli SDG.
4. Udržitelná dlouhodobá ochrana: Zvážit a přijmout nejvhodnější strategii, která zaručí trvalý přístup ke sbírce. Upřednostněte udržitelné fyzické skladování s využitím přirozené regulace teploty a vlhkosti nebo digitalizaci s využitím dlouhodobého sdíleného knihovního nebo archivačního úložiště.
5. Udržitelné zadávání veřejných zakázek: Upřednostňovat nákup ekologických produktů a služeb pro knihovnu.

1.4 Informační a komunikační technologie (IKT)

1. Energeticky úsporný hardware: Používejte energeticky úsporné počítače, servery a síťová zařízení.
2. Optimalizujte nasazení hardwaru: Prodlužte životní cyklus počítačů, monitorů, tabletů a mobilních telefonů. Vyberte zařízení, která splňují potřeby knihovny, ale vyhněte se jejich nadměrnému naddimenzování, protože větší a výkonnější zařízení spotřebovávají více zdrojů a mají vyšší dopad na životní prostředí během výroby, přepravy a používání. Pokud je to možné, snažte se znovu použít nebo recyklovat hardware, který již neslouží svému původnímu účelu.
3. Cloudové služby: Používejte regionální/lokální cloudové služby, abyste snížili potřebu lokální infrastruktury a vyhnuli se přenosům dat na velké vzdálenosti.
4. Udržitelné datové centrum: Podporujte datová centra, která upřednostňují energetickou účinnost a environmentální udržitelnost.
5. Využití umělé inteligence: Vzhledem k její náročnosti na zdroje omezte využití umělé inteligence na situace, kdy je jediným praktickým řešením.

1.5 Budovy a vybavení

1. Ekologický design budov: Do nové výstavby nebo renovace knihovny integrujte prvky udržitelného designu.
2. Ergonomický design: Vytvořte ergonomicky navržené, přístupné prostory pro zaměstnance a uživatele.
3. Kvalita vnitřního vzduchu: Zajistěte řádné větrání a kvalitu vzduchu, aby bylo podporováno zdraví a pohoda.
4. Snížení hluku: Minimalizujte hlukové znečištění, abyste vytvořili prostředí příznivé pro učení.
5. Biofilní design[1]: Využijte přirozené světlo, vodní prvky a rostliny nebo okna s výhledem do přírody.
6. Energetická účinnost: Optimalizujte spotřebu energie pomocí účinného osvětlení, systémů HVAC (vytápění, ventilace a klimatizace) a obnovitelných zdrojů energie.
7. Přirozené větrání: V suchém a mírném podnebí může být přirozené větrání nejúspornější variantou chlazení a větrání.
8. Účinné systémy HVAC: V extrémních klimatických podmínkách mohou být systémy HVAC nezbytné, ale pokud jsou navrženy udržitelným způsobem, mohou být vysoce účinné.
9. Úspora vody: Zaveďte opatření na úsporu vody, jako je sběr dešťové vody a účinné vodovodní systémy.

1.6 Užitečné zdroje

Bibliosuisse. 2023. *La durabilité dans les bibliothèques. Un guide avec des exemples de bonnes pratiques.* [Aarau, Switzerland]. Available also in German: *Nachhaltigkeit in Bibliotheken. Ein Ratgeber mit Best-Practice-Beispielen*. https://www.bibliosuisse.ch/angebote/downloads/ratgeber-nachhaltigkeit-in-bibliotheken-1#content

Hauke, Petra, Andrea Kaufmann, Tim Schumann, and Janet Wagner. 2023. *Grüne Bibliothek: Ökologische, wirtschaftliche und soziale Nachhaltigkeit in der Praxis*. Unterstützt von: Netzwerk Grüne Bibliothek; IFLA Environment, Sustainability and Libraries Section (ENSULIB). (Checkliste, 46). https://www.bib-info.de/fileadmin/public/Dokumente_und_Bilder/Komm_OPL/Checklisten/check46.pdf. Also available in Ukrainian: https://www.goethe.de/resources/files/pdf338/check46_uk.pdf

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). Environment, Sustainability and Libraries Section (ENSULIB). 2023. “6 Ways to Make Your Library Greener.” https://blog.degruyter.com/six-ways-to-make-your-library-greener/

[1] Biofilní design je přístup k architektuře a interiérovému designu, který integruje přírodní prvky a procesy do umělého prostředí. Zahrnuje použití přímých prvků přírody, jako jsou rostliny, voda, přirozené světlo, ale také nepřímé prvky, jako jsou materiály, textury a vzory inspirované přírodou.

Médiathèque de La Canopée La Fontaine [France]. 2021. *Guide de la bibliothèque verte/Guide de la bibliothèque verte.* Canopée. https://bibliothequecanopee.wordpress.com/wp-content/uploads/2021/04/guidebibliothequeverte.pdf

Negaoctet, ADEME Arcep, Etienne Lees Perasso, Caroline Vateau, and Firmin Domon. 2022. « Etude Numérique et Environnement – Analyse prospective 2030 et 2050 ». ADEME – Arcep. https://www.arcep.fr/uploads/tx_gspublication/etude-prospective-2030-2050_mars2023.pdf

Oulu City Library [Finland]. 2020. *Sustainable Library 2030 Roadmap. Summary*. https://www.ifla.org/wp-content/uploads/Sustainable-Library-2030-Roadmap-Summary.pdf

Papageorgiou, Sofia, Hilal Sultan Taşcı, Maria Aplada, and Meliha Arı. 2024. *Librarians Going Green. A "Common Waste – Common Libraries" project.* Athens, Belgrade, Bucharest, Istanbul, Sarajevo, Sofia, Thessaloniki, and Zagreb: Goethe-Institut. https://www.goethe.de/resources/files/pdf335/librarians-going-green.pdf

Sustainable Libraries Initiative. 2022. *Road Map to Sustainability.* https://www.sustainablelibrariesinitiative.org/resources/professional-development/roadmap licensed)

Kapitola 2: Vzdělávání a rozvoj zaměstnanců

Při zakládání zelené knihovny je nezbytné rozvíjet u zaměstnanců porozumění udržitelnosti a ochraně životního prostředí. Toho lze dosáhnout prostřednictvím přizpůsobeného vzdělávání a přístupu k vzdělávacím zdrojům. Tato kapitola pojednává o tom, jak mohou knihovny využívat přizpůsobitelné vzdělávací moduly a bezplatné nebo levné online zdroje k posílení zaměstnanců a komunit v oblasti udržitelných postupů.

2.1 Vzdělávání přizpůsobené potřebám zaměstnanců knihovny

1. Moduly šité na míru: Efektivní vzdělávání je klíčem k přeměně knihoven na zelená centra. Moduly šité na míru, založené na velikosti knihovny, rozpočtu a cílech udržitelnosti, pomáhají zaměstnancům přijmout ekologické postupy.
2. Důraz na podporu udržitelnosti: Vzdělávání by se mělo zaměřit na podporu udržitelnosti, včetně kurátorství ekologických sbírek, správy energeticky účinných zdrojů a zvyšování povědomí o environmentálních otázkách, jako je změna klimatu.
3. Udržitelné zdroje vzdělávání: Školicí programy by měly být udržitelné, využívat opakovaně použitelné materiály, podporovat spolupráci mezi knihovnami a integrovat udržitelnost do učebních plánů knihovnických škol, aby měly dlouhodobý dopad.

2.2 Online zdroje pro efektivní vzdělávání s nízkými náklady

Kromě interního vzdělávání mohou knihovny využívat řadu bezplatných nebo levných online zdrojů. Tyto zdroje nabízejí snadný přístup k cennému vzdělávání v oblasti udržitelnosti a umožňují vzdělávání knihovnám všech velikostí a rozpočtů.

1. Workshopy Climate Fresk: Knihovny mohou propagovat workshopy, které pomáhají zaměstnancům porozumět klimatickým změnám prostřednictvím interaktivního, kolaborativního učení.
2. Programy Erasmus+ a EU: Erasmus+ podporují projekty vzdělávání v oblasti udržitelnosti v knihovnách. Nabízí financování a platformu pro sdílení ekologických postupů v celé EU.
3. Otevřené vzdělávací zdroje (OER): OER nabízí bezplatné, přizpůsobitelné materiály, jako jsou kurzy, články a videa, které rozšiřují znalosti knihovního personálu o udržitelných postupech. Knihovny by měly prozkoumat platformy OER s relevantním obsahem v oblasti udržitelnosti, kde si studenti mohou kurzy absolvovat vlastním tempem.

    - http://www.oerplatform.org/
    - https://oercommons.org/
    - https://www.unesco.org/en/open-educational-resources
    - https://epale.ec.europa.eu/it/content/oer
    - https://sdgs.un.org/partnerships/sustainable-development-open-education-resource-oer-platform
4. Tajemství komunikace o klimatických změnách: TED Talk pomáhá zaměstnancům knihoven efektivně komunikovat s návštěvníky o udržitelnosti.
5. Centrum pro vzdělávání v oblasti udržitelného rozvoje Earth Charter: Centrum se nachází na Univerzitě míru v Kostarice, která je zřízena OSN, a nabízí online a prezenční vzdělávací programy na podporu implementace Earth Charter v rozhodovacích a vzdělávacích procesech.

2.3 Užitečné zdroje

Blue Marble Librarians. https://www.youtube.com/@bluemarblelibrarians/videos
Climate Fresk: Workshop Registration. https://climatefresk.org/world/registration-workshop/
Earth Charter Center for Education for Sustainable Development. https://earthcharter.org/education-

sustainable-development/
Erasmus+. EU programme for education, training, youth and sport. https://erasmus-plus.ec.europa.eu/
European Commission. Joint Research Centre. n.d. *GreenComp: the European sustainability competence framework.* https://joint-research-centre.ec.europa.eu/greencomp-european-sustainability-competence-framework_en
“The Secret to Talking about Climate Change.” n.d. Posted by Action for the Climate Emergency. YouTube, 3 min., 56 sec. https://youtu.be/UHPZw0zbHNE?si=qZJU57Q0PFGHQyEq

Kapitola 3: Provoz a údržba

Tato kapitola se zaměřuje na provoz a údržbu udržitelných knihoven. Od strategie a řízení po každodenní kancelářské rutiny všech zaměstnanců a marketing a zviditelnění snah o udržitelnost – tato kapitola nastiňuje praktické kroky, které zajistí, že knihovny budou fungovat efektivně a odpovědně a posílí své závazky v oblasti udržitelnosti.

3.1 Strategické cíle

1. Prohlášení o udržitelnosti: Zveřejněte na webových stránkách knihovny prohlášení o udržitelnosti, ve kterém nastíníte celkovou strategii a cíle v oblasti udržitelnosti. Ty by měly být v souladu s cíli udržitelného rozvoje OSN.
2. Zveřejněné cíle: Stanovte jasné cíle pro úspory energie a zavádějte účinná kontrolní opatření ke snížení spotřeby.
3. Motivační praktiky v oblasti udržitelnosti: Vytvořte systém odměn a pobídek k podpoře udržitelných praktik v rámci organizace.
4. Udržitelné partnerství: Rozvíjejte strategické partnerství s vydavateli, knihkupci, dodavateli a dalšími obchodními partnery, abyste podpořili cíle udržitelnosti a rozšířili vliv knihovny.

3.2 Působit jako vzor

1. Řízení v oblasti udržitelnosti: Jít příkladem prostřednictvím proaktivních a příkladných postupů v oblasti udržitelnosti.
2. Zapojení zainteresovaných stran: Zapojte do snah o udržitelnost uživatele knihovny a skupiny zainteresovaných stran, jako jsou financující agentury a Přátelé knihovny.
3. Udržitelnost pro uživatele knihovny: Používejte informační cedule k podpoře úspory energie a vody a k vedení návštěvníků k ekologickým návykům v prostorách knihovny.
4. Transparentnost údajů o spotřebě: Zajistěte transparentnost údajů o nákladech na energii, abyste podpořili odpovědné využívání a zlepšili kontrolu nákladů.

3.3 Marketing, partnerství, viditelnost

1. Viditelné závazky: Viditelně propagujte závazky knihovny v oblasti udržitelnosti pomocí nástrojů, jako je plakát ENSULIB Green Library Poster a zdroje od ENSULIB.
2. Síla spolupráce: Připojte se k Manifestu zelených knihoven a staňte se členem sítě zelených knihoven nebo vytvořte vlastní síť pro spolupráci na iniciativách v oblasti udržitelnosti. Spolupracujte s místními samosprávami, nevládními organizacemi a podniky, abyste zajistili financování a zdroje. Spolupracujte se školami na začlenění témat týkajících se změny klimatu do jejich učebních plánů.
3. Zprávy o pokroku: Zahrňte environmentální úspěchy do výroční zprávy knihovny. Zvažte podání žádosti o cenu IFLA Green Library Award.

3.4 Řízení knihovny

1. Udržitelné nakupování: Zaveďte zásady zelené kanceláře tím, že upřednostníte udržitelné postupy při zadávání veřejných zakázek, podpoříte místní podniky a vyberete dodavatele a finanční instituce, které jsou šetrné k životnímu prostředí.
2. Ekologické IT postupy: Zaveďte ekologické IT postupy, včetně výběru ekologicky odpovědných technologických řešení, zlepšení energetické účinnosti zařízení a snížení spotřeby papíru.
3. Udržitelné dojíždění: Podporujte udržitelné dojíždění, včetně propagace veřejné dopravy, jízdy na kole a sdílení aut pro zaměstnance. V případě nezbytných leteckých cest se rozhodněte pro programy kompenzace emisí, CO_2.

4. Udržitelný provoz zařízení: Řiďte provoz udržitelným způsobem pomocí energeticky úsporných spotřebičů, netoxických čisticích prostředků a podporou recyklace, kompostování a šetrného využívání energie a vody.

3.5 Užitečné zdroje

American Library Association (ALA). Sustainable Libraries Initiative. [2023.] *The National Climate Action Strategy for Libraries Implementation Guide.* Chicago, IL; Bellport, NY. https://www.sustainablelibrariesinitiative.org/media/document/614

Bibliosuisse. 2023. *La durabilité dans les bibliothèques. Un guide avec des exemples de bonnes pratiques.* [Aarau, Switzerland]. Available also in German: *Nachhaltigkeit in Bibliotheken. Ein Ratgeber mit Best-Practice-Beispielen*. https://www.bibliosuisse.ch/angebote/downloads/ratgeber-nachhaltigkeit-in-bibliotheken-1#content

CILIP. n.d.b. “Green Libraries Manifesto – Working Together for People and Planet.” https://www.cilip.org.uk/page/GreenLibrariesManifesto

“Curated Booklists – Business & Economics: Green IT & Sustainable Computing.” James Madison University – JMU. Last updated April 2024. https://guides.lib.jmu.edu/onpoint/apr24

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). Environment, Sustainability and Libraries Section (ENSULIB). n.d.g. “The Green Library Poster.” https://www.ifla.org/the-green-library-poster/

Kirjastot.fi. 2020. “The Carbon Footprint of Your Library.” https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/kirjasto_infograafit_1021_EN.pdf

Oliviero, Anna. 2023. “Green initiatives for offices: 10 easy-to-implement ideas.” *AWorld.* Last updated June 14, 2023. https://aworld.org/behavioral-change/green-initiatives-for-offices-10-easy-to-implement-ideas/

Kapitola 4: Knihovní fondy

Tato kapitola se zabývá udržitelnými postupy při správě knihovních sbírek s důrazem na environmentální a sociální dopady tištěných i digitálních materiálů. Zdůrazňuje nutnost pečlivého zvážení metod skladování, uchovávání a přístupu s cílem minimalizovat spotřebu energie a emise uhlíku. Zabývá se také významem vytváření sbírek, které jsou rozmanité, inkluzivní a v souladu s cíli udržitelnosti. Tyto sbírky by měly podporovat dlouhodobé zachování kulturního dědictví a zajišťovat spravedlivý přístup ke znalostem pro všechny komunity. Kromě toho podporuje digitální inkluzi a odpovědné využívání zdrojů.

4.1 Environmentální a sociální dopady

1. Dlouhodobý dopad sbírek: Zvažte dlouhodobý dopad na životní prostředí a náklady fyzických a digitálních sbírek. To zahrnuje faktory jako skladování, infrastruktura a spotřeba energie. Přijímejte odpovědná rozhodnutí s cílem optimalizovat velikost sbírky a snížit její uhlíkovou stopu, přičemž zajistěte etické rozhodování při vyřazování tištěných materiálů.
2. Digitální sbírky a spotřeba energie: Digitální sbírky jsou často udržitelnější, ale stále vyžadují značnou infrastrukturu a energii. Dopad na životní prostředí je třeba zvážit ve vztahu k výhodám, které přináší digitální inkluze a přístup pro všechny.
3. Zdroje zaměřené na udržitelnost: Upřednostňujte sbírky, které podporují vědu, udržitelnost, cíle udržitelného rozvoje, rozmanitost, rovnost, inkluzi a ekologické iniciativy, zejména pro děti a mladé dospělé.
4. Inkluzivní sbírky: Vytvářejte sbírky, které odrážejí rozmanité kultury a jazyky. Zajistěte, aby byly přístupné a inkluzivní, aby nikdo nebyl opomenut.

4.2 Ochrana materiálů kulturního dědictví

1. Kulturní rozmanitost: Vytvořte zásady pro získávání a uchovávání, které podporují menšinové kultury, jazykovou rozmanitost a dokumentaci sociálních hnutí.
2. Ochrana kulturního dědictví: Vytvářejte digitální kopie cenných materiálů kulturního dědictví, abyste zabránili jejich poškození a usnadnili přístup k často vyhledávaným sbírkám. U fyzických zdrojů upřednostňujte dlouhodobou ochranu pomocí kvalitních materiálů bez obsahu kyselin a jejich skladování v prostředí se stabilní teplotou a vlhkostí. Dodržujte příslušné standardy metadat, abyste podpořili dlouhodobé vyhledávání a přístup.
3. Optimalizovaná digitalizace: Standardizujte postupy vysoké kvality digitalizace (např. skenování ve vysokém rozlišení, OCR). Spolupráce s jinými institucemi ohledně toho, co digitalizovat, může minimalizovat nadbytečnou digitalizaci a pomoci snížit dopad na životní prostředí. Zajistěte dodržování autorských práv během procesu digitalizace.
4. Obnovitelné zdroje: Pro digitální uchovávání dat používejte služby úložišť dat napájené obnovitelnou energií.

4.3 Užitečné zdroje

Australian Library and Information Association (ALIA), and Blue Shield Australia. 2019. *ALIA Disaster Management for Libraries: Part One – Guide.* 2nd edition. https://read.alia.org.au/alia-disaster-management-libraries-part-one-guide

Australian Library and Information Association (ALIA), and Blue Shield Australia. 2019. *ALIA Disaster Management for Libraries: Part Two – Disaster Plan Template.* 2nd edition. https://read.alia.org.au/alia-disaster-management-libraries-part-two-disaster-plan-template

Australian Library and Information Association (ALIA). 2019. “ALIA Disaster scenarios for staff training sessions.” https://read.alia.org.au/alia-disaster-scenarios-staff-training-sessions

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). Preservation and Conservation Centres (PAC). https://www.ifla.org/units/pac-centres/

Kapitola 5: Služby a programy

Tato kapitola se zaměřuje na vývoj a poskytování udržitelných knihovních služeb a programů, které reagují jak na potřeby uživatelů, tak na environmentální cíle. Zdůrazňuje význam hodnocení demografického složení komunity a potřebu vytvářet inkluzivní, dlouhodobé služby. Klade důraz na nutnost sladit tyto služby s globálními rámci udržitelnosti, jako jsou cíle udržitelného rozvoje (SDG). Kapitola také zdůrazňuje roli knihoven při podpoře sociální udržitelnosti, posilování vzdělávacího a sociálního zapojení a budování partnerství za účelem prosazování ekologických iniciativ. Přijetím těchto strategií mohou knihovny poskytovat cenné zdroje, podporovat blahobyt komunity a zvyšovat environmentální povědomí.

5.1 Hodnocení potřeb uživatelů

1. Sladění s komunitou: Ekologické knihovny by měly nabízet služby založené na analýze svého rozsahu, účelu a strategických cílů, demografických údajů místní komunity a informačních potřeb místní komunity.
2. Udržitelné služby: Při plánování knihovních služeb by měly být stanoveny jasné priority spolu se strategií pro střednědobé až dlouhodobé poskytování služeb.
3. Rovný přístup: Vzdělávací programy by měly být přístupné všem, včetně znevýhodněných komunit. Programy lze vylepšit a rozšířit prostřednictvím meziknihovní spolupráce za účelem sdílení zelených zdrojů a znalostí.
4. Neutrální prostory: Zajistěte, aby knihovní služby nebyly ovlivňovány ideologickými, politickými, náboženskými nebo komerčními tlaky.
5. Rozmanité komunikační přístupy: Služby by měly zohledňovat jak tradiční kultury, tak nové technologie, například podporovat ústní komunikační metody vedle moderních nástrojů ICT.

5.2 Udržitelné knihovnické služby

1. Vzdělávání pro udržitelný rozvoj: Zaměřte se na cíl 7 udržitelného rozvoje 4: *„Zajistit, aby všichni studenti získali znalosti a dovednosti potřebné k podpoře udržitelného rozvoje, mimo jiné prostřednictvím vzdělávání pro udržitelný rozvoj a udržitelný životní styl.“* (Organizace spojených národů, bez data) Tento cíl zahrnuje také lidská práva, rovnost pohlaví, globální občanství a kulturu míru a nenásilí.
2. Vzdělávání v oblasti udržitelnosti: Nabízejte semináře a workshopy, které uživatele seznámí s Agendou OSN 2030 a jejími cíli v oblasti udržitelnosti. Může se jednat o informační semináře, diskusní skupiny, workshopy a vzdělávací akce.
3. Přístup k informacím: Relevantní a aktuální informace by měly být pro uživatele snadno dostupné – zejména pokud jde o témata související s udržitelností.
4. Společné zdroje: Sdílení prostor a vybavení knihovny (počítače, tiskárny, skenery) podporuje efektivní a udržitelné využívání zdrojů.

5.3 Sociální udržitelnost

1. Sociálně zdravé komunity: Iniciativy v oblasti sociální udržitelnosti vedené knihovnami jsou nedílnou součástí podpory zdravé a inkluzivní komunity.
2. Přístupnost služeb a zdrojů: Knihovna musí poskytovat přístup k informacím a službám všem členům komunity, bez ohledu na jejich původ.
3. Rozmanitost služeb: Podporovat rozmanitost jak v interních procesech, tak v nabízených službách, aby odrážely všechny segmenty komunity, které knihovna obsluhuje.

5.4 Partnerství

1. Dopad prostřednictvím spolupráce: Spolupracujte s místními vládními agenturami a nevládními (NGO) veřejnými agenturami, abyste zvýšili dopad kampaní zaměřených na klima nebo udržitelnost.
2. Hodnota tradičních znalostí: Spolupracujte s místními komunitami a sdílejte tradiční znalosti o udržitelnosti životního prostředí.
3. Vzdělávání v oblasti udržitelnosti v kontextu: Organizujte návštěvy ekologických podniků a parků, abyste komunitu vzdělávali v oblasti udržitelných postupů.

5.5 Užitečné zdroje

CILIP. 2024." LibrariesWeek: Downloads." https://librariesweek.org.uk/libraries-hub/
International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). 2022. *GET INTO... Education for Sustainable Development.* https://repository.ifla.org/handle/20.500.14598/2054
Jankowska, Maria Anna (ed.). 2013. *Focus on Educating for Sustainability: Toolkit for Academic Libraries.* Sacramento, CA: Library Juice Press.
Library of Things. n.d. "Borrow Useful Things for Your Home, Projects and Adventures. Library of Things." https://www.libraryofthings.co.uk/
National Library of Australia. 2003. *Guidelines for the Preservation of Digital Heritage*. Paris: UNESCO. https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000130071
Pun, Raymond, and Gary L. Shaffer (eds.). 2019. *The Sustainable Library's Cookbook.* Chicago: Association of College and Research Libraries.
https://escholarship.org/content/qt2bx9c7gd/qt2bx9c7gd.pdf?t=qbgid9
United Nations. n.d.a. "International Days and Weeks." https://www.un.org/en/observances/international-days-and-weeks
United Nations. n.d.b. "Goals: 4: Ensure Inclusive and Equitable Quality Education and Promote Lifelong Learning Opportunities for All." https://sdgs.un.org/goals/goal4

Kapitola 6: Právo, etika a tradice

Tato kapitola se zabývá právními a etickými otázkami souvisejícími s vytvářením ekologických a udržitelných knihoven. Poskytuje základ pro zajištění odpovědného fungování knihoven, podporu inkluzivity a udržitelnosti. Zabývá se také způsoby, jak zmírnit rizika a podporovat dlouhodobé environmentální a společenské přínosy.

6.1 Právní aspekty

1. Environmentální zákony a stavební předpisy: Seznamte se s místními, národními a mezinárodními environmentálními zákony a stavebními předpisy, abyste zůstali s nimi v souladu.
2. Zákony o veřejných zakázkách: Prostudujte místní zákony o veřejných zakázkách, abyste zajistili, že nákupní praktiky knihovny zůstávají v souladu s předpisy.
3. Etické nakupování: Zvažte standardy etického nakupování a zajistěte, aby nákupní postupy knihovny byly transparentní a představovaly osvědčené postupy.
4. Ochrana osobních údajů: Při shromažďování jakýchkoli informací o uživatelích zajistěte dodržování právních předpisů na ochranu osobních údajů; data jsou náležitě zabezpečena a chráněna a uchovávají se pouze ty, které jsou nezbytné a legální.
5. Recyklace a likvidace: Při recyklaci nebo likvidaci knihovních materiálů zajistěte, aby knihovna řádně dodržovala osvědčené postupy a splňovala všechny místní právní požadavky.
6. Duševní vlastnictví a autorská práva: Buďte si vědomi zákonů o duševním vlastnictví nebo autorských právech a zajistěte, aby služby nebyly v rozporu s těmito zákony – zejména při kopírování, digitalizaci a půjčování materiálů z fondu.

7. Bezpečnost na pracovišti: Bezpečnost zaměstnanců a návštěvníků je zásadní. Zajistěte, aby byly dodržovány bezpečnostní normy na pracovišti ve všech aspektech provozu knihovny, včetně projektů zelených budov, kde by měly být během výstavby nebo renovace přísně dodržovány bezpečnostní předpisy.

6.2 Etické aspekty

1. Začlenění komunity: Zajistěte inkluzivitu a přístupnost pro všechny, včetně členů komunity ze všech socioekonomických prostředí, místních kulturních a jazykových skupin, věkových skupin, genderových identit a osob se zdravotním postižením.
2. Přístupnost: Zohledněte potřeby komunity v oblasti přístupnosti sbírek a vyvarujte se nadměrné závislosti na tištěných nebo výhradně digitálních zdrojích, aby byla zajištěna rovnost a inkluzivita.
3. Etické chování: Respektujte zásady a postupy na podporu a ochranu transparentnosti a odpovědnosti a podporujte etické chování na pracovišti.
4. Konzultace s komunitou: Zapojte komunitu do sdílení znalostí místních obyvatel, včetně systémů zelených znalostí místních obyvatel, a do rozhodování o nich. Uveďte zdroj, pokud sdílejte kulturní informace, a zajistěte, aby k tomu došlo se souhlasem komunity.
5. Ochrana soukromí uživatelů: Dodržujte osvědčené postupy a zásady a etické používání uživatelských údajů. Nesbírejte ani neuchovávejte uživatelské údaje, jejichž uchovávání není legální nebo které nejsou potřebné, a zajistěte, aby veškeré informace o uživatelích byly uchovávány bezpečně a v souladu s právními předpisy.
6. Udržitelné sbírky: Začleňte zásady FAIR, aby byly udržitelné sbírkové zdroje vyhledatelné, přístupné, interoperabilní a opakovaně použitelné.
7. Sociálně etické sbírky: Začleňte zásady CARE, abyste podpořili kolektivní prospěch, respekt k autoritě kontroly, odpovědnost a etické aspekty. To je zvláště důležité v souvislosti se sbírkami kulturního dědictví týkajícími se znalostí místních obyvatel, citlivých osobních údajů a informací sdílených menšinovými skupinami.

6.3 Tradiční znalosti místních obyvatel

1. Význam tradičních znalostí místních obyvatel: Tradiční znalosti původních obyvatel (Indigenous Traditional Knowledge, ITK) a související praxe představují bohatý zdroj poznatků o přírodním světě, který se formoval po mnoho tisíciletí. ITK nabízí udržitelná řešení řady globálních problémů, včetně změny klimatu. Porozumění přírodě ze strany původních obyvatel přispívá k vyšší udržitelnosti.
2. Zachování a sdílení ITK: Péče a správa ITK ze strany knihoven, spolu s řešeními vedenými místními obyvateli, je klíčovou součástí udržitelnosti (viz také část 4.2 Zachování materiálů kulturního dědictví).

6.4 Užitečné zdroje

Düwell, Marcus, Gerhard Bos, and Naomi van Steenbergen (eds.). 2018. *Towards the Ethics of a Green Future*. London: Routledge. https://doi.org/10.4324/9781315115788

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA), and UNESCO. 2022. “IFLA-UNESCO Public Library Manifesto 2022.” https://www.ifla.org/public-library-manifesto/

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). 2023. “Library Ethics and Access.” https://www.ifla.org/news/library-ethics-and-access/

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). Advisory Committee on Freedom of Access to Information and Freedom of Expression (FAIFE). 2012. “Professional Codes of Ethics for Librarians.” https://www.ifla.org/g/faife/professional-codes-of-ethics-for-librarians/

Robinson, Oliver J., Adam Tewkesbury, Simon Kemp, and Ian D. Williams. 2018. “Towards a Universal Carbon Footprint Standard: A Case Study of Carbon Management at Universities.” *Journal of Cleaner Production*, 172: 4435–4455. http://doi.org/10.1016/j.jclepro.2017.02.147

Sengupta, Sohini. 2024. “Towards Sustainable Knowledge: Integrating Open Access Principles with

Green Library Initiatives.” *College Libraries* 39(1): 11–19. https://collegelibraries.in/index.php/CL/article/view/143/134
Sinha, Anup. 2013. “Sustainability: Ethics and the Future.” *Journal of Human Values* 19(2), 113–126. https://doi.org/10.1177/0971685813492259
University of Sydney Library, and Nathan Sentance. 2021. “Aboriginal and Torres Strait Islander Cultural Protocols.” University of Sydney Library. https://hdl.handle.net/2123/24602

Kapitola 7: Budovy a vybavení knihoven

Ať už se jedná o návrh nové budovy nebo o zachování stávající, každá knihovna může být zelenou knihovnou. Tato kapitola poskytuje rámec pro udržitelná řešení v oblasti designu, a to jak s využitím high-tech, tak low-tech přístupů. Klade důraz na použití místních a udržitelných materiálů. Poskytuje praktické pokyny pro projektanty, designéry a architekty a zdůrazňuje, že udržitelnosti lze dosáhnout i bez nové budovy, jak poznamenal bývalý prezident AIA (Amerického institutu architektů) Carl Elefante: „Nejzelenější budova je ta, která již byla postavena.“ (Elefante, 2025).

Je zásadní, aby projekty výstavby a vybavení knihoven vedli odborníci na ekologické stavitelství a technologie, přičemž knihovny by měly prosazovat používání stavebních materiálů a technik s nižším dopadem na životní prostředí a využívání obnovitelných zdrojů energie, pokud se stále používají fosilní paliva.

7.1 Plánování projektu, finance

1. Stanovení cílů: Vymezte cíle zelené knihovny jako ekologicky efektivní, šetřící zdroje a šetrné k životnímu prostředí. Do procesu plánování zapojte všechny zainteresované strany.
2. Využití rámců: Využívejte rámce, jako jsou LEED nebo BREEAM, jako vodítko pro udržitelný návrh.
3. Návrh odpovídající místním podmínkám: Zaměřte se na architekturu odpovídající dané lokalitě, možnosti ozelenění místa a dostupnost veřejné dopravy.

7.2 Organizace prostor

1. Udržitelný design: Dosáhněte udržitelnosti pomocí kompaktního návrhu, vymezených funkčních prostor a využití střech pro zelené střechy, zahrady a solární energii.
2. Zelené plochy: Začleňte venkovní prvky, jako jsou dvory, zelené plochy, balkony a terasy, které obohatí prostory knihovny. Zvažte i možnosti „ozelenění“ interiéru, například rostliny a vertikální zahrady, aby se přírodní prostředí přeneslo dovnitř.

7.3 Klima budovy, osvětlení, hospodaření s vodou

1. Osvětlení: Maximalizujte využití denního světla v uživatelských prostorách. Používejte nízkoenergetické osvětlení se senzory, aby se minimalizovalo plýtvání energií.
2. Regulace klimatu: Využívejte přirozené větrání v mírném a suchém klimatu. Optimalizujte regulaci vnitřního klimatu pomocí pasivního návrhu budovy, zejména vhodným zateplením a ochranou proti slunci.
3. Obnovitelné zdroje energie: Upřednostňujte obnovitelné zdroje energie, jako jsou solární panely a bateriová úložiště pro budovu knihovny, případně napojení na dodavatele energie z obnovitelných zdrojů.
4. Zachytávání a opětovné využití vody: Využívejte zachytávání dešťové vody a opětovné využití šedé vody, aby bylo hospodaření s vodou udržitelné a minimalizoval se dopad na životní prostředí.

7.4 Stavební a interiérové materiály

1. Výběr materiálů: Upřednostňujte řešení nenáročná na údržbu a používejte místní, ekologicky šetrné materiály z obnovitelných zdrojů, které odpovídají místnímu klimatu.
2. Recyklace a opravitelnost: Při nákupech dbejte na to, aby infrastruktura splňovala kritéria opravitelnosti, využívejte při výstavbě knihovny významný podíl recyklovaných materiálů a umožněte recyklaci.
3. Minimalizace dopadů výstavby: Během výstavby vyhodnocujte a minimalizujte hluk i dopady na životní prostředí, zajistěte dostatečný prostor pro manipulaci s materiálem a omezujte odpad tím, že budete uvažovat o šetrné demontáži, snižování množství obalů a využití prefabrikovaných prvků tam, kde je to možné.

7.5 Návrh budovy podporující uchování a konzervaci

Stabilní skladovací prostředí je klíčem k uchování rozsáhlých sbírek ve všech formátech.

1. Teplota a vlhkost: Udržujte stabilní vnitřní klima s kontrolovanou teplotou mezi 18-22 °C a relativní vlhkostí (RH) mezi 40–55 % pro uchování materiálů na papírovém nosiči.
2. Izolace: Zajistěte dobře izolované komíny, aby se zabránilo vnikání vody, a zároveň vyvažujte energetickou účinnost s požadavky na konzervaci.
3. Ochrana před vlivy prostředí: Používejte stínění, zasklení a systémy filtrace vzduchu, abyste sbírky chránili před světlem, znečišťujícími látkami a vlhkostí.
    - Výběr materiálů a bezpečnostní systémy: Používejte materiály s nízkými emisemi, instalujte hasicí systémy a vytvořte účinné skladovací systémy, abyste zajistili bezpečnost a zachovali materiály.

7.6 Certifikáty

Bez ohledu na stav budovy nebo rozpočet existují možnosti, jak postupně zlepšovat environmentální udržitelnost budov.

1. Normy udržitelnosti: Řiďte se národními nebo mezinárodními normami udržitelnosti pro výstavbu nebo rekonstrukci.
2. Normy týkající se aspektů návrhu budov: Používejte protokoly a normy pro výběr lokality, energetickou účinnost, spotřebu vody, materiály a zdroje a kvalitu vnitřního prostředí, např.
    - LEED rating system: Leadership in Energy and Environmental Design (US standard). https://www.usgbc.org/leed
    - BREEAM: Building Research Establishment Environmental Assessment Method (UK standard). https://breeam.com/
    - SKArating (UK assessment system for interior fit-out). https://skarating.org/
    - DGNB: Deutsche Gesellschaft für Nachhaltiges Bauen (German Certificate for Sustainable Building). https://www.dgnb.de/de/zertifizierung/das-wichtigste-zur-dgnb-zertifizierung
    - Green Star Rating System (Australian standard). https://new.gbca.org.au/green-star/exploring-green-star/

7.7 Užitečné zdroje

Aldrich, Rebekkah Smith. “Sustainable Libraries” [Blog]. Last modified 03.09.2025. https://sustainablelibraries.org/

Association of College and Research Libraries (ACRL). 2023. “Academic Library Building Design: Resources for Planning: Green / Sustainable Building.” https://acrl.libguides.com/buildingresources/green

Elefante, Carl. 2025. “The greenest building is…one that is already built.” https://carlelefante.com/insights/the-greenest-building-is/

"Green Libraries: Sustainable Library Buildings: A Guide to Resources and Trends in Sustainable Library Building Design." n.d. *Designing Libraries (Blog).* https://designinglibraries.org.uk/resources/resources-for-library-design/green-libraries_-sustainable-library-buildings/

Hauke, Petra, Karen Latimer, and Klaus Ulrich Werner (eds.). 2013. *The Green Library = Die Grüne Bibliothek. The Challenge of Environmental Sustainability*. Berlin/Boston: De Gruyter Saur. (IFLA Publication 161). Open access: https://edoc.hu-berlin.de/handle/18452/2964

Hauke, Petra, Karen Latimer, and Robert Niess (eds.). 2021. *New Libraries in Old Buildings: Creative Reuse.* Berlin/Boston: de Gruyter Saur. (IFLA Publication 180). https://doi.org/10.1515/9783110679663

Khan, Ayub, and Stella Thebridge. 2022. *Better by Design: An Introduction to Planning, Designing and Developing Library Buildings.* London: Facet Publishing.

National Library of Australia. 2003. *Guidelines for the Preservation of Digital Heritage*. Paris: UNESCO. https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000130071

PressReader Team. 2024. "Constructing Green Libraries: Sustainable Architecture for a Greener Future." *PressReader* (Blog). August 26. https://blog.pressreader.com/libraries-institutions/constructing-green-libraries-sustainable-architecture-for-a-greener-future

University of Illinois Urbana-Champaign. University Library. 2024. "Green Libraries: Green Building/Facility Management: Resources to help libraries go green." *LibGuides.* https://guides.library.illinois.edu/green-libraries/facilities

Werner, Klaus Ulrich. 2013. "Sustainable Buildings, Equipment, and Management. A Checklist." Available in 32 languages. https://www.ifla.org/the-green-library-checklists-project/

Kapitola 8: Monitorování a hodnocení

Tato kapitola nabízí praktické kroky a rámec pro knihovny k měření pokroku v oblasti udržitelnosti s ohledem na jejich jedinečné podmínky a zdroje. Kapitola nastiňuje flexibilní metriky a postupné cíle, které podporují dlouhodobé zlepšování a přizpůsobivost.

8.1 Rámec monitorování

1. Cíle SMART: Stanovte jasné metriky udržitelnosti v environmentální, sociální a ekonomické oblasti pomocí přizpůsobivých cílů SMART. Sledujte spotřebu energie, uhlíkovou stopu a efektivitu využívání zdrojů.
2. Monitorování spotřeby zdrojů: Pravidelně měřte spotřebu vody, nakládání s odpady a spotřebu materiálů. Využijte digitální řešení a audity odpadů jako vodítko pro strategie snižování spotřeby.
3. Monitorování životního prostředí: Hodnoťte kvalitu vnitřního prostředí, včetně kvality vzduchu, osvětlení a energeticky účinných systémů v knihovních prostorách.
4. Monitorování zapojení: Sledujte zapojení komunity, vyhodnocujte udržitelnost sbírek a monitorujte environmentální certifikace dodavatelů knihovny.

8.2 Postupné cíle a neustálé zlepšování

1. Cíle sledování pokroku: Stanovte krátkodobé i dlouhodobé cíle udržitelnosti. Pravidelně přehodnocujte pokrok a upravujte strategie na základě dostupných zdrojů a výsledků.
2. Benchmarking: Porovnávejte výkon s podobnými knihovnami nebo průmyslovými standardy a sdílejte poznatky, abyste podpořili spolupráci a neustálé zlepšování.

8.3 Podávání zpráv a komunikace

1. Komunikujte pokrok v oblasti udržitelnosti: Vytvářejte pravidelné a transparentní zprávy o výkonu v oblasti udržitelnosti. Zpřístupněte je zainteresovaným stranám a využijte digitální nástroje k vizualizaci dat.
2. Oslavujte úspěchy a sdílejte zkušenosti: Sdílejte příběhy o úspěších a zkušenosti získané z iniciativ v oblasti udržitelnosti, abyste inspirovali další zlepšování v knihovnické komunitě i mimo ni.

8.4 Užitečné zdroje

Association of Research Libraries. n.d. “LibQUAL: Charting Library Service Quality.” https://www.libqual.org/home

Bezerra Cardoso, Nathalice. 2021. “How is your library contributing to sustainable development?” Available in English plus 9 other languages.
Calculator. https://libraryscience.de/calculator/
Checklist. https://libraryscience.de/publication/

CILIPS, Chartered Institute of Library and Information Professionals in Scotland. 2024. “Libraries for a Sustainable Future.” https://www.cilips.org.uk/sustainable-future/

Danmarks Biblioteksforening/Danish Library Association. n.d. “Certificering/Certification.” https://db2030.dk/certificering/

Edinburgh Tool Library. 2017. “A Carbon Calculator for Tool Libraries: Carbon Data for Sharing Libraries.” https://edinburghtoollibrary.org.uk/carbon-data-for-sharing-libraries/

ELSA (European Libraries and Sustainable Assessment) Working Group. 2020. *Towards the Implementation of SDG Indicators in European Libraries*. The Hague, Netherlands: EBLIDA. https://www.eblida.org/Documents/ELSA-WG-implementation-SDG-Indicators-in-EU-Libraries.pdf

Finnish Library Association. 2020. “The Carbon Footprint of Your Library.” https://www.libraries.fi/sites/default/files/content/kirjasto-infograafit-1021-EN.pdf

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). Environment, Sustainability and Libraries Section (ENSULIB). n.d. “IFLA Green Library Award Criteria.”

https://www.ifla.org/g/environment-sustainability-and-libraries/ifla-green-library-award-2024-evaluation-criteria/

Schunkert, Stephan, Georg Smolka, Jacob Bilabel, and Melinda Weidenmüller. 2023. *CO_2-Kulturstandard: CO_2-Bilanzierungsstandard für Kultureinrichtungen in Deutschland. Auf Grundlage des Ergebnispapiers der Expertengruppe CO_2-Bilanzierung in Kultureinrichtungen vom 26. April 2023.* Stuttgart, Berlin: Ministerium für Wissenschaft, Forschung und Kunst Baden-Württemberg, Die Beauftragte der Bundesregierung für Kultur und Medien. https://www.kmk.org/fileadmin/pdf/PresseUndAktuelles/2023/CO2-Kulturstandard.pdf

Sotos, Mary. 2015. *GHG [Greenhouse Gas] Protocol Scope 2 Guidance: An Amendment to the GHG Protocol: Corporate Standard.* Washington D.C.: World Resources Institute. https://ghgprotocol.org/sites/default/files/2023-03/Scope%202%20Guidance.pdf

STARS, The Sustainability Tracking, Assessment & Rating System. 2024. “Sustainable Library Certification (3.0).” https://stars.aashe.org/resources-support/help-center/v3-innovation-leadership/sustainable-library-certification/

Sustainable Libraries Initiative. n.d. “Sustainable Library Certification Program.” https://www.sustainablelibrariesinitiative.org/about-us/program-faq

SustainLab. 2024. “Get a better view of your sustainability impact with our ESG-platform SustainLab: Automating sustainability data collection and visualization for informed actions.” https://sustainlab.co/

Yogeshwaran, S., and P. Nandhini. 2024. “Green Library Metrics: Measuring the Environmental Impact of Library Operations with AI Technology.” In *AI-Assisted Library Reconstruction*, edited by K.R. Senthilkumar, 158–171. Hershey, PA: IGI Global. Available from https://doi.org/10.4018/979-8-3693-2782-1.ch009

Kapitola 9: Případové studie a osvědčené postupy

Množství příkladů, které jsou uvedeny jako „SDG Stories“ (Příběhy SDG), které jsou k vidění na mapě knihoven světa IFLA I(FLA Library Map of the World) nebo které byly oceněny cenou IFLA Green Library Award, představuje výběr z širokého spektra možností. Níže je uveden pouze malý výčet oceněných knihoven, projektů a iniciativ, další příklady, zejména z rozvojových zemí, lze najít v sekci „SDG Stories“ na mapě knihoven světa IFLA (IFLA n.d.) nebo na webové stránce ENSULIB IFLA Green Library Award (IFLA/ENSULIB n.d.).

V žádném případě se neočekává, že zelená knihovna bude nabízet celý program možností popsaných v těchto pokynech. Menší knihovny si obvykle vyberou hlavní zaměření, díky kterému se mohou oprávněně prezentovat jako „zelená knihovna“, např. „ochrana klimatu“, „zdraví“, „příroda a zahrada“ nebo „udržitelná spotřeba“; v každém případě s určeným zaměřením na cíle Agendy 2030 Organizace spojených národů.

9.1 Zelená knihovna/velké projekty

1. Biology Library of the University of Salamanca, Spain: “Small, but Working Together it Works!” („Malá, ale když spolupracujeme, funguje to!“). (2024). https://www.ifla.org/news/9th-ifla-green-library-award-2024-results/
   „Biologická knihovna Univerzity v Salamance nabízí interdisciplinární sbírky v oblasti přírodních věd a nových médií, které oslovují jak akademickou, tak místní komunitu. Podporuje propojení mezi univerzitním výzkumem a širší komunitou prostřednictvím aktivit, jako jsou komentované procházky, konference a filmové cykly. Zdroje jsou sdíleny s akademickou i místní komunitou, včetně zapůjčování vybavení. Digitální časopis „Bionoticias“ sdílí globální výzkum v oblasti vědy a životního prostředí. Knihovna se zavázala k programu zapojení veřejnosti do udržitelnosti a spolupracuje s environmentálními skupinami na zvyšování environmentálního povědomí.“
2. Biblioteca EPM, Medellín, Kolumbie: Biblioteca EPM – Education for Sustainable Development (Vzdělávání pro udržitelný rozvoj). (2023). https://www.ifla.org/news/8th-ifla-green-library-award-2023-results/
   „Tento projekt si skutečně zaslouží cenu IFLA Green Library Award, protože dokazuje, že udržitelnost je jádrem jejich strategie a je zakotvena ve všech jejich činnostech: programech čtení pohádek, přednáškách, robotice/nových technologiích a rozvoji podnikání. Prostřednictvím vzdělávání v oblasti udržitelnosti dokazují, že si cení cíle neustálého zlepšování v průběhu času. Skvělá iniciativa v zemi s nízkými až středními příjmy.“
3. Stadtbibliothek/Městská knihovna Paderborn, GermanyEden – a Sustainable Library (Eden – udržitelná knihovna). (2024). https://www.ifla.org/news/9th-ifla-green-library-award-2024-results/
   „Městská knihovna Paderborn zrenovovala 460 let starou budovu a recyklovala odpadní vedlejší produkty na nábytek. Klade důraz na sdílenou ekonomiku s položkami, jako je semínkovna, program sdílení potravin, výměna oblečení a knihovna nástrojů. Knihovna naslouchá potřebám komunity a snaží se jejich přání zapracovat do designu a programování. S 80 partnery použila pro renovaci participativní metody designu. Programy se zabývají potravinovou nejistotou a odpady, podporují udržitelnost v environmentálních, sociálních a ekonomických aspektech a posilují propojenou komunitu založenou na důvěře.“

9.2 Projekty zelených knihoven

1. Biblioteca Civica/City Library Villa Valle, Italy: The Seed Library (Knihovna semen) (2023). https://www.ifla.org/news/8th-ifla-green-library-award-2023-results/
   „Tento projekt si skutečně zaslouží ocenění, protože myšlenka semínkovny nabývá nový rozměr. Ovlivnil rozhodnutí města stát se přátelštějším k včelám a motýlům. Zapojením zákazníků do rozhodovacích procesů bylo dosaženo dlouhodobých účinků na udržitelné zapojení komunity. Program může sloužit jako vzor pro jiné knihovny po celém světě, bez ohledu na to, zda jsou velké nebo malé.“
2. Library at Priorka for Children, Kyiv, Ukraine: Ecological Space “Green Library”: In Search of Eco-heroes and a Way out of the Ecological Crisis (Ekologický prostor „Zelená knihovna“: Hledání ekologických hrdinů a cesty z ekologické krize ((2024). https://www.ifla.org/news/9th-ifla-green-library-

award-2024-results/

„Projekt vyniká v podpoře environmentálního povědomí mezi dětmi a knihovnu staví do pozice klíčového hráče v řešení ekologické krize. Kombinuje vzdělávání, estetiku a praktické akce, vytváří ekologický knihovní prostor založený na ekologicky šetrném designu a použití recyklovaných materiálů a poskytuje rozmanitou sbírku ekologické literatury. Podporován charitativními dary, demonstruje oddanost udržitelnosti na nejnižší úrovni. Rozšíření této iniciativy do dalších ukrajinských knihoven podtrhuje její širší dopad. Vzdělává, snižuje dopad na životní prostředí a slouží jako model pro udržitelný životní styl a správu knihoven."

3. The USIU-Africa Library, Nairobi, Kenya – a Garden in the Library (Zahrada v knihovně) (2018). https://www.ifla.org/news/ifla-green-library-award-2018-winners-announced/

„Knihovna USIU-Africa (United States International University-Africa) je obrovská zelená budova s komunitní zahradou se stromy, rostlinami a vším, co patří k zelenému prostředí, které také poskytuje dobrý vzduch pro uživatele a zaměstnance. Plochá střecha umožňuje sběr dešťové vody, kterou se zalévá zahrada. Zahrady dodávají knihovně venkovní efekt. Rostliny dodávají knihovně atmosféru a pocit domova. Článek přináší praktičtější přístup k budování a postupům v rámci náročných ekonomických realit. Ukazuje, že knihovny v Africe také přijaly zelené hnutí, které je použitelné v nových budovách a může sloužit jako dobrý vzor, metodika je velmi solidní. Koncept je originální a ukazuje inovativnost v knihovnické praxi v Africe."

9.3 Zvláštní uznání – minimální zdroje, ale velký dopad

1. Colombiaolumbie, Cultural Center Public Library—"The Neighborhood Path" (Cesta sousedství) (2022). https://www.ifla.org/news/7th-ifla-green-library-award-2022-results/

„Veřejná knihovna Kulturního centra je úžasný projekt, kde je komunitní život klíčem ke všemu. Projekt zahrnuje mnoho aktivit, které spojují lidi různého věku a dbají na životní prostředí, aby nedošlo k žádnému poškození. Z přihlášky je patrný dobrý duch a prvky pravdivého vyprávění. Je skvělé vidět, jak dobře se lidé přizpůsobili a aplikovali environmentální aspekty práce této knihovny. Závazek knihovny nabízet kurzy na podporu potravinové bezpečnosti a poskytovat alternativní zdroje příjmů je působivý. Má jasné poslání posilovat postavení žen a podporovat rovnost pohlaví s pevnými vazbami na cíle udržitelného rozvoje OSN."

2. Asociación Cubana de Bibliotecarios, pobočka Villa Clara, Kuba, Santa Clara, V.C.: „BiblioVerde, un espacio para compartir y aprender en armonía con la naturaleza/ (BiblioVerde, prostor pro sdílení a učení v harmonii s přírodou") (2021). https://www.ifla.org/news/6th-ifla-green-library-award-2021-results/

„Tato zpráva představuje charakteristiku projektu Biblioverde, prostoru vyvinutého Kubánskou asociací knihovníků, pobočkou Villa Clara, kde může obyvatelstvo v obecné rovině získávat informace, dovednosti a znalosti o zahradnictví a udržitelném zahradničení prostřednictvím přednášek, workshopů a rozhovorů. Tento projekt byl realizován s minimálními prostředky, ale má velký dopad."

9.4 Užitečné zdroje

Antonelli, Monika. n.d. "Green Libraries: A Website for Information about Green and Sustainable Libraries." https://greenlibraries.org/

Bangar, Machhindra. 2018. "Green Libraries in India: An Overview." *Knowledge Librarian* Special issue, January: 222–230. https://www.klibjlis.com/sp2018jan37.pdf

Deutscher Bibliotheksverband. n.d. "Bibliotheken und ihr Beitrag zur Agenda 2030 der UN." https://www.biblio2030.de/

International Association of Library Associations and Institutions (IFLA). Environment, Sustainability and Libraries Section (ENSULIB). n.d. "IFLA Green Library Award." https://www.ifla.org/g/environment-sustainability-and-libraries/ifla-green-library-award/

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). n.d. "Library Map of the World (LMW): SDG Stories." https://librarymap.ifla.org/stories

Kapitola 10: Závěr

Pokyny IFLA pro zelené knihovny představují plán pro knihovny po celém světě, jak přijmout udržitelné postupy, které podporují environmentální i sociální odpovědnost. Prostřednictvím zkoumání klíčových principů, od plánování a návrhu po rozvoj zaměstnanců a monitorování udržitelnosti, nabízejí pokyny knihovnám praktické kroky ke snížení jejich ekologické stopy a posílení jejich přínosu ke globálnímu hnutí za udržitelnost.

Je důležité si uvědomit, že žádná knihovna není příliš malá, příliš velká nebo má příliš omezené zdroje na to, aby se stala zelenou a udržitelnou knihovnou. Proces začíná záměrným rozhodováním a stanovováním priorit, přičemž je třeba si uvědomit, že i malé změny mohou v průběhu času přinést velké environmentální výhody. Knihovny všech typů a velikostí mohou něco změnit, ať už přijetím energeticky účinných technologií, zavedením ekologických provozních postupů nebo podporou udržitelného chování mezi svými zainteresovanými stranami.

Vzhledem k tomu, že se globální výzva k akci v oblasti udržitelnosti zintenzivňuje, mají knihovny důležitou roli. Mají jedinečnou pozici, aby ve svých komunitách vytvářely modely udržitelných postupů a působily jako zastánci ochrany životního prostředí. Účastí v mezinárodních sítích a fórech mohou knihovny sdílet znalosti, spolupracovat na řešeních a budovat podpůrnou globální komunitu věnovanou ekologickým iniciativám.

V konečném důsledku nejsou pokyny IFLA pro zelené knihovny pouze souborem doporučení, ale výzvou k akci pro knihovny po celém světě, aby převzaly odpovědnost a přispěly k zelenější a udržitelnější budoucnosti. Začleněním těchto pokynů do svého provozu knihovny nejenže sníží svůj dopad na životní prostředí, ale také inspirují budoucí generace k pokračování v budování udržitelnějšího světa.

Prostřednictvím odhodlání, spolupráce a neustálého zlepšování mohou knihovny jít příkladem a učinit významné kroky k podpoře udržitelnější a ekologicky uvědomělé společnosti. Cesta k zelené knihovně není o dosažení konečného stavu, ale o neustálém zlepšování – jedno rozhodnutí, jedna akce a jedna knihovna po druhé.

Příloha

A.1 Sítě a iniciativy zelených knihoven

1. **Mezinárodní**
   - Mezinárodní federace knihovnických asociací a institucí (IFLA). Sekce pro životní prostředí, udržitelnost a knihovny (ENSULIB). https://www.ifla.org/units/environment-sustainability-and-libraries/
   - Goethe-Institut: „Knihovníci se stávají ekologickými.“ https://www.goethe.de/resources/files/pdf335/librarians-going-green.pdf
   - PROJECT.ARCC. „Archiváři reagují na klimatické změny.“ https://projectarcc.org/
   - „Síť semenářských knihoven.“ https://www.seedlibrarynetwork.org/

2. **Asie-Oceánie**

   - Austrálie
     - ALIA Green. Australská asociace knihoven a informací. https://green.alia.org.au/
     - LIANZA (Asociace knihoven a informací Nového Zélandu) Stálý výbor pro klimatické opatření. https://www.lianza.org.nz/climate-action/
     - Veřejné knihovny Victoria. Skupina pro udržitelnost. https://www.plv.org.au/sustainability-home/

3. **Evropa**

   - Chorvatsko
     - Hrvatsko knjižničarsko društvo/Chorvatská knihovnická asociace. Komisija za zelene knjižnice/Komise pro zelené knihovny https://www.hkdrustvo.hr/strucna-tijela/sekcija-za-upravljanje-i-tehnologiju/komisija-za-zelene-knjiznice/
   - Finsko
     - Libraries.fi. „Zelená knihovna.“ https://www.libraries.fi/greenlibrary?language_content_entity=en
   - Francie
     - L'Association des bibliothécaires de France/Asociace knihovníků Francie. Commission Bibliothèques vertes/Komise pro zelené knihovny. https://abf.asso.fr/4/210/981/ABF/bibliotheques-vertes, https://bib.vertes.abf.asso.fr
   - Německo
     - Netzwerk Grüne Bibliothek/Síť zelených knihoven. https://www.netzwerk-gruene-bibliothek.de/
   - Itálie
     - Istituto Superiore per la Protezione e la Ricerca Ambientale (ISPRA)/Národní institut pro ochranu a výzkum životního prostředí. Biblioteche e centri di documentazione della Rete SI Documenta/Knihovny a dokumentační centra sítě SI Documenta. https://www.isprambiente.gov.it/it/attivita/biblioteca/servizi/biblioteche-di-interesse-ambientale-1
     - Osservatorio biblioteche e sviluppo sostenibile (OBISS)/Observatoř knihoven a udržitelného rozvoje. https://www.aib.it/struttura/obiss/
   - Španělsko
     - Red de Centros de Información y Documentación Ambiental (RECIDA)/Síť center pro environmentální informace a dokumentaci. https://recida.net/
   - Švédsko
     - Svensk biblioteksförening/Švédská knihovnická asociace. Expertnätverket för bibliotekens arbete med miljö och klimat/Expertní síť pro práci knihoven v oblasti životního prostředí a klimatu. https://www.biblioteksforeningen.se/expertnatverk/expertnatverket-for-bibliotekens-arbete-med-miljo-och-klimat/
   - Švýcarsko

- Bibliosuisse. „Kampagne Biblio2030.“ https://www.bibliosuisse.ch/aktivitaten/kampagnebiblio2030
- Bibliosuissse. „Lilu’s Library. Bring die Bibliothek nachhaltig zum Leuchten – Faites briller la bibliothèque durablement – Fai brillare la biblioteca in modo sostenibile.“ https://liluslibrary.ch/

- Spojené království
  - Green Libraries Network. CILIP, Asociace knihoven a informací. https://www.cilip.org.uk/page/greenlibraries
  - Libraries Connected. „Zelené knihovny.“ https://www.librariesconnected.org.uk/projects/green-libraries

4. Latinská Amerika a Karibik

- Bude upřesněno

5. Střední východ a severní Afrika, subsaharská Afrika

- Afrelib. Síť udržitelných knihoven v Africe. https://www.afrelib.org/about https://www.facebook.com/groups/1513163202706919/
- Afrelib Trust Udržitelný rozvoj knihoven a elektronické knihovny/repozitáře https://www.afrelib.org/ , https://www.librarycat.org/lib/AfrelibTrust24
- Afrelib. Akční příručka pro síť udržitelných knihoven v Africe: Kurzhttps://lnkd.in/gWaGUUD7
- Goethe-Institut Jižní Afrika. Zelené knihovny: Obnova budoucnosti. https://www.goethe.de/ins/za/en/bib/green-libraries.html

6. Severní Amerika

- Kanada
  - Kanadská federace knihovnických asociací (CFLA). Výbor pro klimatické změny. https://cfla-fcab.ca/en/about/committees/cac-committee/
  - Kanadská asociace profesionálních akademických knihovníků (CAPAL). Výbor pro klimatické změny. https://capalibrarians.org/communities-of-practice/climate-action/
  - Knihovní služby Ministerstva životního prostředí a klimatických změn Kanady. https://science-libraries.canada.ca/eng/environment/
  - Ontarijská knihovnická asociace (OLA). Výbor pro klimatické změny. https://accessola.com/ola-climate-action-committee/
- Spojené státy americké (USA)
  - Americká knihovnická asociace. Kulatý stůl pro udržitelnost (SustainRT). https://www.ala.org/sustainrt
  - Knihovníci Blue Marble v Massachusetts, USA. https://guides.masslibsystem.org/ClimatePrepWeek/BlueMarbleLibrarians
  - Britská kolumbijská knihovnická asociace (BCLA). Výbor pro klimatické změny (CAC). https://bclaconnect.ca/cag/
  - Iniciativa pro udržitelné knihovny. https://www.sustainablelibrariesinitiative.org/
  - Iniciativa pro udržitelné knihovny. Certifikační program iniciativy pro udržitelné knihovny. https://www.nyla.org/sustainable-libraries-initiative-partnership (licencováno)

A.2 Možnosti financování, granty, ocenění

1. Mezinárodní

- Mezinárodní federace knihovnických asociací a institucí (IFLA). 2024. „Kdo financuje knihovní projekty? Nový zdroj otevřených dat.“ https://www.ifla.org/news/who-is-funding-library-projects-new-open-data-resource/
- Mezinárodní federace knihovnických asociací a institucí (IFLA). 2024. „Iniciativy s velkým dopadem na cíle udržitelného rozvoje: příležitosti pro knihovny.“ https://www.ifla.org/news/high-impact-initiatives-for-the-sustainable-development-goals-opportunities-for-libraries/
- Green Crowdfunding Platforms. Crowdfunding se zaměřením na dosažení dopadu prostřednictvím udržitelných iniciativ. n.d. https://habitatpoint.com/green-crowdfunding-platforms/
- Informační služba EBSCO. 2025. „Grantový program EBSCO Solar“ (pouze pro zákazníky EBSCO). https://www.ebsco.com/solar
- Mezinárodní federace knihovnických asociací a institucí (IFLA). Sekce pro životní prostředí, udržitelnost a knihovny (ENSULIB). 2025. „IFLA Green Library Award.“ https://www.ifla.org/g/environment-sustainability-and-libraries/ifla-green-library-award/
- One Planet Network. 2025. „Program udržitelného životního stylu a vzdělávání“ https://www.oneplanetnetwork.org/programmes/sustainable-lifestyles-education
- Komise pro podporu ESD v Okayamě [Japonsko]. 2025. „Cena ESD Okayama.“ https://www.city.okayama.jp/kurashi/0000070653.html
- Cena UNESCO-Japonsko za vzdělávání pro udržitelný rozvoj. 2025. https://www.unesco.org/en/prizes/education-sustainable-development

2. Asie-Oceánie

- Austrálie
  - Ministerstvo pro změnu klimatu, energetiku, životní prostředí a vodu. 2024. „Vládní slevy a půjčky na solární energii.“ https://energy.gov.au
- Malajsie
  - Regionální centrum odborných znalostí v oblasti vzdělávání a udržitelného rozvoje (RCE). 2022. „Ocenění RCE.“ https://rce2g.iium.edu.my/rce-awards/
- Zvláštní administrativní oblast Hongkong, Čína
  - Vláda Hongkongu. Ministerstvo ochrany životního prostředí. 2025. „Fond pro životní prostředí a ochranu přírody (ECF).“ https://www.ecf.gov.hk/en
  - Vláda Hongkongu. Úřad pro životní prostředí a ekologii. „Fond pro zelené technologie (GTF).“ 2025. https://www.gtf.gov.hk/en/about_the_fund/about_the_fund.html
  - CLP Power Hong Kong Limited. n.d. „Fond pro ekologické budovy.“ https://www.clp.com.hk/en/business/low-carbon-solutions/funds-and-subsidies/eco-building-fund
- Zvláštní administrativní oblast Číny Macao
  - Vláda Zvláštní administrativní oblasti Macao. 2025. „Fond na ochranu životního prostředí a úsporu energie.“ https://www.fpace.gov.mo/fpace_pt/introduction.aspx

3. Evropa

- Evropský úřad asociací knihoven, informací a dokumentace (EBLIDA). E-PANEMA. 2025. „Portál knihovních projektů financovaných EU a zaměřených na cíle udržitelného rozvoje“. https://eblida.org/e-panema/
- Evropský úřad asociací knihoven, informací a dokumentace (EBLIDA). 2020. *Evropské strukturální a investiční fondy 2021–2027: Možnosti financování pro knihovny: Návrh 2020.* Den Haag. https://www.eblida.org/Documents/The-European-Structural-and-Investment-Funds_%202021-2027.pdf
- Evropský úřad asociací knihoven, informací a dokumentace (EBLIDA). 2021. *Evropské strukturální a investiční fondy 2021–2027: Průvodce pro žadatele z řad knihoven: Návrh: červen 2021.* Den Haag. https://www.eblida.org/Documents/EBLIDA_European_Structural_Investment_Funds_2 021-2027_Guide_for_Library_Applicants.pdf

- Resourcing Libraries: propojení knihoven se zdroji EU (RL:EU). 2024. „Odemykání zdrojů EU pro veřejné knihovny: Praktický průvodce pro přístup k financování EU.“ https://resourcing-libraries.eu/unlocking-eu-resources-for-public-libraries-a-practical-guide-to-accessing-eu-funding/
- Francie
    - Ministère de la Culture/Ministerstvo kultury. n.d. „Centre de ressources Transition écologique de la Culture/Centrum zdrojů pro ekologickou transformaci kultury.“ https://www.culture.gouv.fr/fr/Thematiques/transition-ecologique/Centre-de-ressources-Transition-ecologique-de-la-Culture/Financements
    - Ministères territoires écologie logement/Ministerstvo pro území, ekologii a bydlení. 2025. „Fonds vert : accélérer la transition écologique dans lesterritoires/Zelený fond: urychlení ekologické transformace v regionech. » https://www.ecologie.gouv.fr/fonds-vert
- Německo
    - De Gruyter. 2025. „ABI Technik-Preis für nachhaltigen Archiv- und Bibliotheksbau.” https://www.degruyterbrill.com/document/doi/10.1515/abitech-2025-0028/html
    - „Förderung für Bibliotheken. EU- und Drittmittelberatung des knb” / Kompetenznetzwerk für Bibliotheken. https://bibliotheksportal.de/ressourcen/foerderung-fuer-bibliotheken/
    - „EcoCrowd. Crowdfundingová platforma pro udržitelné projekty.“ https://www.crowdfunding.de/plattformen/ecocrowd/
    - „Národní ocenění – Vzdělávání pro udržitelný rozvoj/The National ESD-Awards” a „Národní cena – Vzdělávání pro udržitelný rozvoj/The National ESD-Prize”. https://www.bne-portal.de/bne/en/esd-awards/esd-awards_node.html
- Švédsko
    - Svensk biblioteksförening/Švédská knihovnická asociace. „Utvecklingsstödet/Podpora rozvoje.” https://biblioteksforeningen.se/nyheter/dags-att-soka-vart-utvecklingsstod-4/
- Spojené království
    - CILIP, Asociace knihoven a informací. „Green Libraries Campaign.“ https://www.cilip.org.uk/general/custom.asp?page=greenlibraries
    - CILIPS, Skotští knihovníci a informační pracovníci. „Green Libraries Scotland Grant Fund.“ https://www.cilips.org.uk/gl-grant/
    - Národní zdravotní služba (NHS). „Grant NHS pro zelené knihovny.“ https://library.hee.nhs.uk/about/blogs/nhs-green-libraries
- Ukrajina
    - Благодійний фонд «Бібліотечна країна»/Charitativní nadace „Knihovní země“. http://livelibrary.com.ua/

4. Severní Amerika

- Kanada
    - Kanadská rada pro zelené budovy (CAGBC). 2025. „Ocenění CAGBC.“ https://www.cagbc.org/showcase/cagbc-awards/
- Spojené státy americké
    - Kalifornská státní knihovna. 2023. „Granty a možnosti financování.“ https://www.library.ca.gov/grants/
    - Americká knihovnická asociace (ALA)/Iniciativa pro udržitelné knihovny. n.d. „Program certifikace udržitelných knihoven.“ https://www.sustainablelibrariesinitiative.org/about-us/program-faq
    - ARSL, Asociace venkovských a malých knihoven. 2025. „Ocenění ARSL pro knihovny a knihovníky“ (pouze pro členy ARSL). https://www.arsl.org/annual-awards

5. Latinská Amerika a Karibik

- CAF – Rozvojová banka Latinské Ameriky a Karibiku. 2025. „Proyectos/Projekty.“ https://www.caf.com/en/

6. Střední východ a severní Afrika, subsaharská Afrika

- Africká rozvojová banka. 2021. „Africký fond pro změnu klimatu (ACCF)“.

https://accf.afdb.org/
    - Projekt afrických knihoven (ALP). n.d. „Kde zakládáme knihovny.“ https://www.africanlibraryproject.org/african-libraries/
- Keňa
    - Knowledge Empowering Youth (KEY). 2025. „School Libraries.“ https://keylibraries.org/

A.3 Reference, další literatura

Adeyemi, I. O., P.O. Oladayiye, A.O. Odunayo, B.F. Omolokun, E.Y. Fakorede, I.O. Olayinka, and K.A. Eiriemiokhale. 2024. “Green Library Practices in Selected Academic Libraries in Kwara State, Nigeria.” *IFLA Journal* 50(3): 511–524. https://doi.org/10.1177/03400352241257670 (Original work published 2024)

Aldrich, Rebekkah Smith. “Sustainable Libraries” [Blog]. Last modified 03.09.2025. https://sustainablelibraries.org/

American Library Association (ALA). n.d. “Sustainability and Libraries: ALA and Sustainability.” https://libguides.ala.org/SustainableLibraries

American Library Association (ALA). 2022. Sustainability in Libraries: A Call to Action. Chicago, Ill. https://www.ala.org/sites/default/files/aboutala/content/SustainabilityInLibraries_Briefing_Final_Ap ril2022.pdf

American Library Association (ALA). Sustainable Libraries Initiative. [2023]. *The National Climate Action Strategy for Libraries Implementation Guide.* Chicago, IL; Bellport, NY. https://www.sustainablelibrariesinitiative.org/media/document/614

American Library Association (ALA). Sustainability Round Table. 2024. “Green Library Resources.” https://www.ala.org/sustainrt/GreenLibraryResources

Antonelli, Monika. 2008. “The Green Library Movement: An Overview and Beyond.” *Electronic Green Journal* 1 (27): [1–11]. http://escholarship.org/uc/item/39d3v236

Association of College and Research Libraries (ACRL). 2023. “Academic Library Building Design: Resources for Planning: Green / Sustainable Building.” https://acrl.libguides.com/buildingresources/green

Association of Research Libraries. n.d. “LibQUAL: Charting Library Service Quality.” https://www.libqual.org/home

Australian Library and Information Association (ALIA). 2019. “ALIA Disaster scenarios for staff training sessions.” https://read.alia.org.au/alia-disaster-scenarios-staff-training-sessions

Australian Library and Information Association (ALIA). 2023. “ALIA Green: Resources.” https://green.alia.org.au/resources/

Australian Library and Information Association (ALIA). 2024. “Greening Libraries.” https://alia.org.au/Web/Web/Advocacy/Greening-Libraries.aspx

Australian Library and Information Association (ALIA), and Blue Shield Australia. 2019. *ALIA Disaster Management for Libraries: Part One – Guide*. 2nd edition. Deakin, ACT: ALIA. https://read.alia.org.au/alia-disaster-management-libraries-part-one-guide

Australian Library and Information Association (ALIA), and Blue Shield Australia. 2019. *ALIA Disaster Management for Libraries: Part Two – Disaster Plan Template.* 2nd edition. Deakin, ACT: ALIA https://read.alia.org.au/alia-disaster-management-libraries-part-two-

disaster-plan-template

Australian Library and Information Association (ALIA). 2019. “ALIA Disaster scenarios for staff training sessions.” https://read.alia.org.au/alia-disaster-scenarios-staff-training-sessions

Bezerra Cardoso, Nathalice. 2017. “Bibliotecas verdes e sustentáveis no Brasil = Sustainable and Green Libraries in Brazil.” *Transinformação* 29(2). Ago 2017. https://doi.org/10.1590/2318-08892017000200002

Bezerra Cardoso, Nathalice, and Machado Elisa Campos. 2015. “Sustainable and Green Libraries in Brazil: Guidelines for Local Governments.” Paper presented at I*FLA World Library and Information Congress, 2015, Cape Town.* https://library.ifla.org/id/eprint/1207/1/095-cardoso-en.pdf

Bezerra Cardoso, Nathalice. 2021. “How is your library contributing to sustainable development?” Available in English plus 9 other languages.
Calculator. https://librarysciencе.de/calculator/
Checklist. https://librarysciencе.de/wp-content/uploads/2021/05/CheckList-ENG.pdf

Bibliosuisse. 2023. *La durabilité dans les bibliothèques. Un guide avec des exemples de bonnes pratiques*. [Aarau, Switzerland]. Available also in German: Nachhaltigkeit in Bibliotheken/Guide to Sustainability in Libraries. Ein Ratgeber mit Best-Practice-Beispielen/A guide with best practice examples. https://www.bibliosuisse.ch/angebote/downloads/ratgeber-nachhaltigkeit-in-bibliotheken-1#content

Blue Marble Librarians. https://www.youtube.com/@bluemarblelibrarians/videos

Brundtland, Gro Harlem. 1987. *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future.* New York, NY: United Nations. https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf

Carr, Mary M. 2013. *The Green Library Planner: What Every Librarian Needs to Know Before Starting to Build or Renovate.* Lanham, ML; Toronto, ON; Plymouth, England: The Scarecrow Press.

CHORA 2030. *Sustainable Development Goals & Libraries: Inspirational Examples* [pilot libraries across Denmark]. Copenhagen. https://chora2030.dk/wp-content/uploads/2023/08/SDGs-and-Libraries-Inspirational-examples.pdf

CILIP. n.d.a. “#CILIPSGoGreen Posts” [Blog].

https://www.cilips.org.uk/category/blog/cilipsgogreen/ CILIP. n.d.b. “Green Libraries Manifesto

– Working Together for People and Planet.” https://www.cilip.org.uk/page/GreenLibrariesManifesto

CILIP. n.d.c. “Green Libraries Resources.”

https://www.cilip.org.uk/page/GreenLibrariesResources CILIP. 2024. “LibrariesWeek:

Downloads.” https://librariesweek.org.uk/libraries-hub/

CILIPS, Chartered Institute of Library and Information Professionals in Scotland. Libraries for a Sustainable Future. 2024. “Libraries and Sustainability: Everything You Need to Know.” https://www.cilips.org.uk/sustainable-future/

Climate Fresk: Workshop Registration. https://climatefresk.org

Cyr, Christopher, and Lynn Silipigni Connaway. 2020. “Libraries and the Sustainable Development Goals: The Past, Present, and Future”. *Proceedings of the Association for Information Science and Technology* 57(1). https://doi.org/10.1002/pra2.237

Danmarks Biblioteksforening/Danish Library Association. n.d. “Certificering/Certification.”

https://db2030.dk/certificering/

Edinburgh Tool Library. 2017. “A Carbon Calculator for Tool Libraries: Carbon Data for Sharing Libraries.” https://edinburghtoollibrary.org.uk/carbon-data-for-sharing-libraries/

ELSA (European Libraries and Sustainable Assessment) Working Group. 2020. *Towards the Implementation of SDG Indicators in European Libraries*. The Hague, Netherlands. https://bit.ly/39KS2Z2

Erasmus+. EU programme for education, training, youth and sport. https://erasmus-plus.ec.europa.eu/

European Commission. The Joint Research Centre. n.d. *GreenComp: the European sustainability competence framework.* https://joint-research-centre.ec.europa.eu/greencomp-european-sustainability-competence-framework_en

Finnish Library Association. 2020. “The Carbon Footprint of Your Library.” https://www.libraries.fi/sites/default/files/content/kirjasto-infograafit-1021-EN.pdf

Fox, Helen. 2023. “The Green Library: A Comprehensive Guide to Sustainable Literature.” Independently published.

“Green Libraries: Sustainable Library Buildings: A Guide to Resources and Trends in Sustainable Library Building Design.” n.d. *Designing Libraries* (Blog). https://designinglibraries.org.uk/resources/resources-for-library-design/green-libraries_-sustainable-library-buildings/

Hauke, Petra, Madeleine Charney, and Harri Sahavirta (eds.). 2018. *Going Green: Implementing Sustainable Strategies in Libraries around the World; Buildings, Management, Programmes and Services.* Berlin/Boston: De Gruyter Saur. (IFLA Publication 177). https://doi.org/10.18452/23283

Hauke, Petra, Karen Latimer, and Robert Niess (eds.). 2021. *New Libraries in Old Buildings: Creative Reuse.* Berlin/Boston: de Gruyter Saur. (IFLA Publication 180). https://doi.org/10.1515/9783110679663

Hauke, Petra, Andrea Kaufmann, Tim Schumann, and Janet Wagner. 2023. *Grüne Bibliothek: Ökologische, wirtschaftliche und soziale Nachhaltigkeit in der Praxis.* Unterstützt von: Netzwerk Grüne Bibliothek; IFLA-Sektion Environment, Sustainability and Libraries (ENSULIB). 2023. (Checkliste, 46). https://www.bib-info.de/fileadmin/public/Dokumente_und_Bilder/Komm_OPL/Checklisten/check46.pdf. Also in Ukrainian: https://www.goethe.de/resources/files/pdf338/check46_uk.pdf

Hauke, Petra, Antonia Mocatta, and Priscilla Nga Ian Pun (eds.). 2025. *Libraries Driving Education for Sustainable Development.* Berlin/Boston: de Gruyter Brill. (IFLA Publication 186). https://doi.org/10.1515/9783111336466

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). n.d. “Preservation and Conservation Centres (PAC).” https://www.ifla.org/units/pac-centres/

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). 2022. *GET INTO... Education for Sustainable Development.* https://repository.ifla.org/handle/20.500.14598/2054

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). Advisory Committee on Freedom of Access to Information and Freedom of Expression (FAIFE). 2012. “Professional Codes of Ethics for Librarians.” https://www.ifla.org/g/faife/professional-codes-of-ethics-for-librarians/

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). Continuing Professional Development and Workplace Learning Section (CPDWL). 2025. “CPDWL Webinar: Libraries for a Greener Future: Innovative Responses to Climate Change.”

https://www.ifla.org/events/cpdwl-webinar-libraries-for-a-greener-future-innovative-responses-to-climate-change/

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). Environment, Sustainability and Libraries Section (ENSULIB) and Netzwerk Grüne Bibliothek/[German] Green Library Network.
n.d.a. “Bibliography Green Library.” https://www.netzwerk-gruene-bibliothek.de/bibliografie/

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). Environment, Sustainability and Libraries Section (ENSULIB). n.d.b. “The Book Publications Project.” https://www.ifla.org/the-book-publications-project/

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). Environment, Sustainability and Libraries Section (ENSULIB). n.d.c. “Environment, Sustainability and Libraries Section [Homepage].” https://www.ifla.org/units/environment-sustainability-and-libraries/

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). Environment, Sustainability and Libraries Section (ENSULIB). n.d.d. “The Green Library Checklists Project.” https://www.ifla.org/the-green-library-checklists-project/

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). Environment, Sustainability and Libraries Section (ENSULIB). n.d.e. “The Green Library Website.” https://www.ifla.org/the-green-library-website/

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). Environment, Sustainability and Libraries Section (ENSULIB). n.d.f. “IFLA Green Library Award Criteria.” https://www.ifla.org/g/environment-sustainability-and-libraries/ifla-green-library-award/

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). Environment, Sustainability and Libraries Section (ENSULIB). n.d.g. “The Green Library Poster.” https://www.ifla.org/the-green-library-poster/

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). Environment, Sustainability and Libraries Section (ENSULIB). 2022. “What is a Green Library?” Available in 40 languages. https://www.ifla.org/g/environment-sustainability-and-libraries/ifla-green-library-definition/

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). Environment, Sustainability and Libraries Section (ENSULIB). 2023. “6 Ways to Make Your Library Greener.” https://blog.degruyter.com/six-ways-to-make-your-library-greener/

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). Environment, Sustainability and Libraries Section (ENSULIB). 2024. “Transforming Libraries for Environmental Education on Climate Action.” *IFLA News*, 18 June. https://www.ifla.org/news/transforming-libraries-for-environmental-education-on-climate-action

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). Environment, Sustainability and Libraries Section (ENSULIB). 2025. “Tools for Green Libraries.” https://www.ifla.org/wp-content/uploads/GreenLibsTools_2025.pdf

Jankowska, Maria Anna (ed.). 2013. *Focus on Educating for Sustainability: Toolkit for Academic Libraries*. Sacramento, CA: Library Juice Press.

Khan, Ayub, and Stella Thebridge. 2022. *Better by Design: An Introduction to Planning, Designing and Developing Library Buildings*. London: Facet Publishing.

Kirjastot.fi. 2020. “The Carbon Footprint of Your Library.” https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/kirjasto_infograafit_1021_EN.pdf

Kolawole, Daniel Toriste O., and Bolaji David Oladokun. 2024. “Sustainable Practices in Nigerian

Libraries: Exploring the Role of Green Libraries in Promoting Eco-Friendly Reading Spaces." *International Journal of Knowledge Content Development & Technology,* Online First 8 October 2024: 1–16. https://www.researchgate.net/publication/384834983_Sustainable_Practices_in_Nigerian_Librari es_Exploring_the_Role_of_Green_Libraries_in_Promoting_Eco-Friendly_Reading_Spaces

Lee, Natasha. 2022. *Australian School Libraries Support the Sustainable Development Goals*. Deakin, ACT: Australian Library and Information Association. https://read.alia.org.au/school-libraries-support-sustainable-development-goals

Library of Things. n.d. "Borrow useful things for your home, projects and adventures. Library of Things." https://www.libraryofthings.co.uk/

Médiathèque de La Canopée La Fontaine. 2021. *Guide de la bibliothèque verte/Guide to the Green Library.* Canopée. https://bibliothequecanopee.wordpress.com/wp-content/uploads/2021/04/guidebibliothequeverte.pdf

National Library of Australia. 2003. *Guidelines for the Preservation of Digital Heritage.* Paris: UNESCO. https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000130071

Negaoctet, ADEME Arcep, Etienne Lees Perasso, Caroline Vateau, and Firmin Domon. 2022. « Etude Numérique et Environnement – Analyse prospective 2030 et 2050/ Digital and Environment Study – Prospective Analysis for 2030 and 2050 ». ADEME – Arcep. https://www.arcep.fr/uploads/tx_gspublication/etude-prospective-2030-2050_mars2023.pdf

Oulu City Library [Finland]. 2020. *Sustainable Library 2030 Roadmap. Summary.* Oulu. https://www.ifla.org/wp-content/uploads/Sustainable-Library-2030-Roadmap-Summary.pdf

Papageorgiou, Sofia, Hilal Sultan Taşcı, Maria Aplada, and Meliha Arı. 2024. "Librarians Going Green. A ''Common Waste – Common Libraries'' Project." Athens, Belgrade, Bucharest, Istanbul, Sarajevo, Sofia, Thessaloniki, and Zagreb: Goethe-Institut. https://www.goethe.de/resources/files/pdf335/librarians-going-green.pdf

PressReader Team. 2024. "Constructing Green Libraries: Sustainable Architecture for a Greener Future." *PressReader* (blog). August 26. https://blog.pressreader.com/libraries-institutions/constructing-green-libraries-sustainable-architecture-for-a-greener-future

Pun, Raymond, and Gary L. Shaffer (eds.). 2019. *The Sustainable Library's Cookbook.* Chicago: Association of College and Research Libraries. Available from https://escholarship.org/content/qt2bx9c7gd/qt2bx9c7gd.pdf?t=qbgid9

Saso, Anna Laura. 2016. "La Rete delle biblioteche di interesse ambientale per una mobilità più sostenibile disponibili: strumenti e risorse informative disponibili per i tecnici e per i cittadini/The Network of Libraries of Environmental Interest for More Sustainable Mobility: Tools and Information Resources Available to Technicians and Citizens." https://www.isprambiente.gov.it/files/notizie-ispra/notizie-2016/8_Saso_B.I.A._per_Mobilit_sostenibile_160916_lartedellebibliotechediinteresseambientale. pdf

Schunkert, Stephan, Georg Smolka, Jacob Bilabel, and Melinda Weidenmüller. 2023. *CO_2-Kulturstandard: CO_2-Bilanzierungsstandard für Kultureinrichtungen in Deutschland/CO_2 Culture Standard: CO_2 accounting standard for cultural institutions in Germany. Auf Grundlage des Ergebnispapiers der Expertengruppe CO_2-Bilanzierung in Kultureinrichtungen vom 26. April 2023.* Stuttgart, Berlin: Ministerium für Wissenschaft, Forschung und Kunst Baden-Württemberg, Die Beauftragte der Bundesregierung für Kultur und Medien. https://www.kmk.org/fileadmin/pdf/PresseUndAktuelles/2023/CO2-Kulturstandard.pdf

"The Secret to Talking about Climate Change". n.d. Posted by Action for the Climate Emergency. YouTube, 3 min., 56 sec. https://www.youtube.com/watch?v=UHPZw0zbHNE

Sotos, Mary. 2015. *GHG [Greenhouse Gas] Protocol Scope 2 Guidance: An Amendment to the GHG Protocol: Corporate Standard.* Washington D.C.: World Resources Institute. https://ghgprotocol.org/sites/default/files/2023-03/Scope%202%20Guidance.pdf

STARS, The Sustainability Tracking, Assessment & Rating System.2024. "Sustainable Library Certification (3.0)." https://stars.aashe.org/resources-support/help-center/v3-innovation-leadership/sustainable-library-certification/

Sustainable Libraries Initiative. 2022. *Road Map to Sustainability.* Available from https://www.sustainablelibrariesinitiative.org/resources/professional-development/roadmap

SustainLab. 2024. "Get a better view of your sustainability impact with our ESG-platform SustainLab: Automating sustainability data collection and visualization for informed actions." https://sustainlab.co/

Sustainable Libraries Initiative. n.d. "Sustainable Library Certification Program." https://www.sustainablelibrariesinitiative.org/about-us/program-faq

UNESCO. 2020. *Education for Sustainable Development: A Roadmap.* Paris. https://doi.org/10.54675/YFRE1448

UNESCO. 2024. *Green School Quality Standard: Greening Every Learning Environment.* Paris. https://doi.org/10.54675/LOCX2930. Also available in French: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000391222

UNESCO Office Bangkok and Regional Bureau for Education in Asia and the Pacific. 2024. *Building Resilience: Disaster Risk Management for Documentary Heritage and Digital Archives; Training Toolkit.* Paris: UNESCO. https://doi.org/10.58338/NNWI1226

United Nations. n.d.a. "International Days and Weeks." https://www.un.org/en/observances/international-days-and-weeks

United Nations. n.d.b. "Goals: 4: Ensure Inclusive and Equitable Quality Education and Promote Lifelong Learning Opportunities for All." https://sdgs.un.org/goals/goal4

United Nations. [2015a]. "Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development." https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sust ainable%20Development%20web.pdf?ref=truth11.com

United Nations. 2015b. "The Paris Agreement." https://www.un.org/en/climatechange/paris-agreement

United Nations. [2024]. "The 17 goals." https://sdgs.un.org/goals

University of Illinois Urbana-Champaign. University Library. 2024. "Green Libraries: Green Building/Facility Management: Resources to help libraries go green." *LibGuides.* https://guides.library.illinois.edu/green-libraries/facilities

Werner, Klaus Ulrich. 2013. "Sustainable Buildings, Equipment, and Management. A Checklist." Available in 32 languages. https://www.ifla.org/the-green-library-checklists-project/

Yogeshwaran, S., and P. Nandhini.2024. "Green Library Metrics: Measuring the Environmental Impact of Library Operations with AI Technology." In *AI-Assisted Library Reconstruction*, edited by K.R. Senthilkumar, 158–171. Hershey, PA: IGI Global. Available from https://doi.org/10.4018/979-8-3693-2782-1

A.4 Slovník pojmů

AI: Umělá inteligence znamená simulaci lidské inteligence v strojích naprogramovaných k učení aprovádění úkolů, jako je řešení problémů, rozhodování a zpracování jazyka.

Biofilní design: Architektura a interiérový design, který zahrnuje přírodní prvky, jako jsou rostliny, světlo a přírodní materiály, s cílem zlepšit pohodu a propojit lidi s přírodou.

Budova s vysokou tepelnou setrvačností (Fat building): Udržitelný architektonický design, který klade důraz na energetickou účinnost, šetření zdrojů a přizpůsobivost, často se vyznačuje silnou izolací, pasivním solárním designem a minimálním dopadem na životní prostředí.

Cíle udržitelného rozvoje: SDG odkazují na globální cíle, které knihovna podporuje, jako je podpora environmentální udržitelnosti, vzdělávání a sociální spravedlnosti prostřednictvím programů a zdrojů, které jsou v souladu s 17 cíli OSN.

Cloud computing: Poskytování výpočetních služeb, jako je ukládání, zpracování a software, přes internet, umožňující přístup k datům a aplikacím na vyžádání bez nutnosti místní infrastruktury.

DEI (rozmanitost, rovnost a inkluzivita): DEI v knihovnách znamená podporu rozmanitosti, zajištění rovného přístupu k zdrojům a podporu inkluzivního prostředí. Podporuje udržitelnou budoucnost tím, že posiluje všechny komunity a podporuje spravedlivé zastoupení a rovné příležitosti.

Globální dny akce: Konkrétní dny určené k zvyšování povědomí a podpoře kolektivních akcí v globálních otázkách, jako jsou environmentální nebo sociální problémy.

Hot desking: Flexibilní uspořádání pracovního prostoru, kdy zaměstnanci nebo uživatelé nemají přidělené stoly, ale místo toho si podle potřeby vybírají volná pracovní místa.

HVAC: Vytápění, ventilace a klimatizace, což jsou systémy, které regulují teplotu, proudění vzduchu a kvalitu vzduchu v budově.

Indigenous Traditional Knowledge (ITK): ITK je moudrost a praktiky předávané po generace v rámci domorodých komunit, zakořeněné v jejich spojení se zemí, životním prostředím a kulturou. Zahrnuje ekologické, duchovní a kulturní poznatky.

Inteligentní design: Promyšlený, datově podložený přístup k architektuře, který optimalizuje funkčnost, uživatelský komfort a udržitelnost prostřednictvím pokročilých technologií a efektivního využití prostoru.

Knihovna věcí: Sbírka v knihovně, kde si lidé mohou půjčovat kromě knih také další předměty, jako jsou nástroje, vybavení nebo elektronika, což podporuje sdílení zdrojů a udržitelnost.

Kompenzace CO_2: Možnosti pro cestující knihovníky se týkají metod, jako je nákup uhlíkových kompenzací nebo podpora environmentálních projektů, které neutralizují emise uhlíku vznikající v důsledku jejich cestování.

Kyselý papír: Papír s vysokým obsahem kyselin, který může časem způsobit jeho poškození a zažloutnutí.

Makerspace: Makerspace v knihovnách je kreativní, praktické prostředí, kde mají jednotlivci přístup k nástrojům a zdrojům pro navrhování, stavění a experimentování. Podporuje inovace, spolupráci a učení a umožňuje lidem rozvíjet nové dovednosti a nápady.

Městské zahradničení: Využívání omezeného městského prostoru k pěstování rostlin, zeleniny nebo bylin, podpora udržitelnosti, potravinové bezpečnosti a environmentálního vzdělávání v rámci komunity.
Občanská věda: Program, který zapojuje členy komunity do vědeckého výzkumu a sběru dat, často

se zaměřením na monitorování životního prostředí, biologickou rozmanitost a projekty udržitelnosti s cílem podporovat praktické učení a kolektivní akci.

OCR: Optické rozpoznávání znaků je technologie, která převádí tištěný nebo ručně psaný text na strojově čitelná digitální data.

OER: Otevřené vzdělávací zdroje jsou volně přístupné materiály s otevřenou licencí, jako jsou učebnice, videa a plány lekcí, které lze používat, přizpůsobovat a sdílet na podporu výuky a učení.

Opravárenská kavárna: Komunitní akce, na kterou mohou lidé přinést rozbité předměty k opravě, čímž se podporuje udržitelnost, snižuje množství odpadu a rozvíjí vynalézavost.

Participativní design: Zapojení komunity a koncových uživatelů do procesu navrhování, zajištění toho, aby prostor vyhovoval jejich potřebám, a zároveň začlenění udržitelných postupů a podpora pocitu sounáležitosti.

Posuzování životního cyklu: LCA je systematická metoda hodnocení dopadů produktu nebo služby na životní prostředí během celého jeho životního cyklu, od těžby surovin až po likvidaci.

Přátelé knihovny: Skupina dobrovolníků nebo příznivců, kteří shromažďují finanční prostředky, prosazují a pomáhají propagovat služby a programy knihovny.

Sdílená ekonomika: Společná výměna zdrojů, jako jsou knihy, nástroje a semena, podporující udržitelnost, snižující spotřebu a podporující kulturu spolupráce a ekologického života.

Semínkovna: Sbírka semen, která si lze vypůjčit a sdílet, podporující udržitelnost, biologickou rozmanitost a místní potravinovou bezpečnost jako součást environmentálního a vzdělávacího poslání knihovny.

Správa digitálních práv: DRM se týká technologie používané k ochraně digitálního obsahu před neoprávněným použitím, kopírováním nebo distribucí.

Spravedlivý obchod: Systém, který zajišťuje, že producenti v rozvojových zemích dostávají spravedlivé mzdy, pracují v bezpečných podmínkách a používají udržitelné metody, čímž podporuje ekonomickou spravedlnost a etickou spotřebu.

STEAM: Vzdělávací přístup k učení, který využívá vědu, technologii, inženýrství, umění a matematiku jako výchozí body pro vedení studentského bádání.

STEM: Program zaměřený na vzdělávání v oblasti vědy, technologie, inženýrství a matematiky s důrazem na udržitelnost, ochranu životního prostředí a inovativní řešení ekologických výzev.

Syndrom nemocných budov: Situace, kdy špatná kvalita vnitřního vzduchu, nedostatečné větrání nebo škodlivé stavební materiály způsobují obyvatelům nepohodlí nebo zdravotní problémy, jako jsou bolesti hlavy, únava nebo dýchací potíže.

Tenký klient: Lehký počítače, který pro zpracování a ukládání dat využívá centrální server a má minimální nároky na místní zdroje.

Termální papír: Druh papíru potažený materiálem citlivým na teplo, který při vystavení teplu mění barvu, používaný v tiskárnách, jako jsou tiskárny účtenek nebo štítků.

Uhlíková stopa (Carbon footprint): Negativní uhlíková stopa knihovny označuje čisté snížení emisí skleníkových plynů, kterého je dosaženo prostřednictvím udržitelných postupů, jako je energetická účinnost, využívání obnovitelných zdrojů energie a iniciativy na kompenzaci uhlíkových emisí, které převyšují vlastní emise knihovny.

Uhlíkový otisk (Carbon handprint) Uhlíkový přínos: Pozitivní uhlíková stopa knihovny se týká měřitelných přínosů pro životní prostředí, které knihovna vytváří, jako je snižování emisí uhlíku prostřednictvím udržitelných postupů, podpora ekologických iniciativ a vzdělávání komunity v oblasti

udržitelnosti.

Univerzální design: Vytváření prostorů, které jsou přístupné a použitelné pro lidi všech schopností, podporující inkluzivitu a zároveň zahrnující ekologicky udržitelné prvky.

Výměna semen: Akce v knihovně, kde účastníci vyměňují nebo sdílejí semena s cílem podpořit zahradničení, udržitelnost a biologickou rozmanitost.

Vzdělávání pro udržitelný rozvoj: ESD v kontextu knihoven zahrnuje nabídku programů, zdrojů a služeb, které podporují environmentální povědomí, sociální odpovědnost a udržitelné postupy s cílem posílit postavení jednotlivců a komunit.

Zásady CARE: Principy zaměřené na zajištění toho, aby data byla kolektivní, přístupná, respektující a spravedlivá. Tyto zásady jsou navrženy tak, aby vedly k etickému a odpovědnému nakládání s daty, zejména v domorodých a marginalizovaných komunitách, s důrazem na spolupráci, respekt ke kulturním hodnotám a spravedlnost při používání a sdílení dat.

Zásady FAIR: Odkazují na soubor pokynů, jejichž cílem je zajistit, aby data byla vyhledatelná, přístupná, interoperabilní a znovu použitelná. Tyto zásady mají za cíl zlepšit správu a sdílení dat s cílem posílit vědecký výzkum tím, že zajistí, aby data byla snadno vyhledatelná, dostupná a použitelná v různých systémech a oborech.

Zelená stěna: Zahrada nebo rostlinná instalace, která zlepšuje kvalitu vzduchu, estetiku a poskytuje přirozenou izolaci.

Zónování prostorů: Strategické rozdělení prostoru na základě energetické účinnosti a funkčních potřeb, jako je oddělení prostorů pro přirozené osvětlení, vytápění, chlazení nebo specifické činnosti, aby se minimalizovala spotřeba energie a zvýšila udržitelnost.